

MESTO NITRA

Materiál na rokovanie Kooperačnej rady FMO Nitra

Predkladateľ:	Marek Hattas, primátor mesta Nitra a predseda Kooperačnej rady UMR Nitra
Číslo materiálu:	KR01/2022
Názov materiálu:	Integrovaná územná stratégia funkčnej mestskej oblasti Nitry na obdobie 2022 – 2027 s výhľadom do roku 2030 /Verzia 1.0. /
Spracovateľ:	Vladimír Ballay - vedúci odboru projektového a strategického riadenia Andrea Hagovská – spracovateľka IÚS FMO Nitra
Napísal:	Andrea Hagovská – spracovateľka IÚS FMO Nitra Marek Dojčán - referent pre mestský rozvoj a strategické plánovanie
Prizvať:	Členovia Kooperačnej rady (podľa pozvánky)
Dátum rokovania MZ:	19.12.2022
Dátum vyhotovenia:	8.12.2022

**Integrovaná územná stratégia funkčnej mestskej oblasti Nitry na obdobie 2022 – 2027
s výhľadom do roku 2030**

/Verzia 1.0. platná od 30.11.2022/

Názov dokumentu:	Integrovaná územná stratégia funkčnej mestskej oblasti Nitra 2022+
Územné vymedzenie:	Nitriansky kraj, okres Nitra, SPR Nitra, jadrové mesto Nitra a 26 obcí okresu Nitra -
Dátum schválenia dokumentu:	
Dátum platnosti dokumentu:	
Miesto zverejnenia:	webstránka jadrového mesta – www.
Orgán zodpovedný za schválenie:	Kooperačná rada FMO Nitra
Verzia dokumentu:	1.0
Osoba zodpovedná za aktualizáciu:	Mgr. Vladimír Ballay
Súvisiace strategické dokumenty:	PHRSR NSK, Spoločné PHRSR SPR Nitra, PHRSR mesta Nitra

Riadiaci tím:

Mgr. Vladimír Ballay

Mgr. Marek Dojčán

Mgr. Andrea Oravcová

Externý konzultant:

PhDr. Andrea Hagovská

Podakovanie

Autorský tím ďakuje kolegom z mestského úradu a obecných úradov na území FMO Nitry, ktorí sa podieľali na príprave a spracovaní dokumentu a všetkým partnerom, ktorí prispeli svojimi radami a pripomienkami.

Obsah

Úvodná časť	3
Stručné zhrnutie.....	3
Dokument a jeho štruktúra.....	4
Zámer spracovania	5
Proces spracovania dokumentu.....	12
Inštitucionálne východiská.....	14
Legislatívne východiská	15
Návrhová časť IÚS funkčnej mestskej oblasti Nitra	15
Súlad cieľov FMO Nitra, PHRSR/IUS NSK a Partnerskej dohody *	20
Priority IÚS mestskej funkčnej oblasti NITRA – opis jednotlivých priorít	23
Priorita 1 Inovatívna funkčná mestska oblasť NITRA.....	23
Priorita 2 Ekologická funkčná mestska oblasť NITRA	23
Priorita 3 Prepojenejšia funkčná mestska oblasť NITRA	24
Priorita 4 Sociálnejšia a otvorenejšia funkčná mestska oblasť NITRA.....	25
Strategické ciele Integrovannej územnej stratégie FMO Nitra	26
Priorita 1 Inovatívna funkčná mestska oblasť NITRA.....	26
Priorita 2 Ekologická funkčná mestska oblasť NITRA	30
Priorita 3 Prepojenejšia funkčná mestska oblasť NITRA	34
Priorita 4 Sociálnejšia a otvorenejšia funkčná mestska NITRA	37
Integrácia investičných a neinvestičných akcií FMO Nitra na regionálnej a subregionálnej úrovni	41
Finančná časť IÚS FMO Nitra /pracovná verzia/	42
Finančný model Integrovannej územnej stratégie FMO Nitra.....	42
Sústava ukazovateľov.....	44
Riziká implementácie IÚS FMO nitra a ich prevencia	44
Zoznam skratiek	47
Použité zdroje pri príprave IÚS FMO Nitra.....	48

Zoznam obrázkov

Obrázok 1: Vzťah IÚS FMO Nitry a dokumentov PHRSR miest a obcí.....	7
Obrázok 2: Porovnanie štruktúry PHRSR mesta Nitry na roky 2015 - 2023 a IÚS FMO Nitry.....	8
Obrázok 3: Prepojenie medzi návrhom opatrení a projektov PHRSR a akciami IIB.....	10
Obrázok 4: Strategické oblasti IÚS FMO Nitry.....	10

Obrázok 5: Strategické oblasti IÚS FMO Nitry a ich prepojenie na priority a strategické ciele

Programu Slovensko.....	11
Obrázok 6: Harmonogram prípravy dokumentu a jednotlivé míľniky.....	14
Obrázok 7: Komplexný pohľad na strategický dokument IÚS FMO Nitra.....	19
Obrázok 8: Porovnanie cieľov FMO Nitra a I=US/PHRSR NSK a PD.....	20
Obrázok 9: Prehľad priorít, strategických cieľov a špecifických cieľov IÚS FMO Nitra	21
Obrázok 10: Priestorové a tematické zameranie navrhovaných IÚI (investičná potreba)	22
Obrázok 11: Návrh spoločných investičných akcií s NSK a SPR Nitra.....	41
Obrázok 12 : Integrovaný investičný balíček.....	41
Obrázok 13: Tabuľka nepovinných merateľných ukazovateľov IÚS FMO Nitra.....	43

Prílohy

- Príloha 1 – Analytická časť IÚS FMO Nitra
- Príloha 2 – Katalóg akcií
- Príloha 3 – Návrh integrovaných investičných balíčkov a integrovaných investičných balíčkov / verzia 1.0 – Zásobník investičných a neinvestičných akcií FMO Nitra/

Úvodná časť

V zmysle prípravy a realizácie nového programového obdobia 2021 – 2027 bude mať územná samospráva jednoduchší prístup k financovaniu svojich špecifických rozvojových potrieb v konkrétnom území prostredníctvom využitia **integrovaného územného prístupu**. Hlavným účelom integrovaného územného rozvoja v mestských oblastiach je zabezpečenie realizácie intervencií v rámci viacerých špecifických cieľov Programu Slovensko, efektívne využitie rôznych finančných nástrojov, zdrojov a programov EÚ. Integrované územné investície sú definované prostredníctvom integrovaných investičných balíčkov ako zásobník zámerov investičných a neinvestičných akcií všetkých aktérov v konkrétne vymedzenom území FMO Nitra v strategickom dokumente Integrovaná územná stratégia FMO Nitra (ďalej len „IÚS FMO NR“), ktorá bola pripravená participatívne regionálnymi a miestnymi samosprávami a sociálno-ekonomickými partnermi. Nové úlohy partnerov v programovom období 2021 – 2027 sú v území mestského rozvoja FMO Nitra zabezpečené prostredníctvom Kooperačnej rady FMO/UMR Nitra ako riadiacej štruktúry koordinujúcej proces plánovania, implementácie a monitorovania IÚS. Riadiace a odborné kapacity budú postupne podporené vytvorením tzv. administratívnej kapacity a kapacít partnerov.

Stručné zhrnutie

V novom programovom období EÚ 2021 – 2027 budú mať regióny a mestské oblasti **jednoduchší prístup k financovaniu** časti svojich územných rozvojových potrieb prostredníctvom využitia integrovaného územného prístupu k implementácii fondov EÚ a jeho nástrojov.

Integrovaná územná stratégia územia udržateľného mestskej funkčnej oblasti Nitry na obdobie 2022 – 2027 s výhľadom do roku 2030 je implementačnou stratégiou k dokumentu „Spoločný program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja skupiny obcí SPR Nitra na obdobie 2022 –

2027 s výhľadom do roku 2030“ a k Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Mesta Nitry na obdobie 2015 – 2023“. IÚS FMO Nitry je spracovaná pre **územie vytvorené** o spolupráci medzi jadrovým mestom Nitra a 26 štatutárnymi obcami. Mestskú funkčnú oblasť pre programové obdobie **Dohodou prístupní k Memorandu o spolupráci 2021-2027** tvoria jadrové mesto Nitra, a obce: Branč, Cabaj – Čápor, Čakajovce, Čechynce, Dolné Obdokovce, Golianovo, Ivanka pri Nitre, Jarok, Jelšovce, Kolíňany, Lehota, Lužianky, Malý Cetín, Malý Lapáš, Mojmirovce, Nitrianske Hrnčiarovce, Podhorany, Pohranice, Poľný Kesov, Svätoplukovo, Štitáre, Veľké Zálužie, Veľký Cetín, Veľký Lapáš, Výčapy-Opatovce, Zbehy.

Gestorom spracovania IÚS FMO Nitry bolo Mesto Nitra ako jadrové mesto územia. Spracovanie IÚS FMO Nitry **zabezpečoval riadiaci tím** v spolupráci so samosprávami, sociálno-ekonomickými partnermi a externými konzultantmi. Dokument bol spracovaný **podľa medzinárodnej metodiky JRC, metodických odporúčaní MIRRI a legislatívy EÚ a SR** týkajúcej sa oblasti regionálneho rozvoja a fondov EÚ.

IÚS FMO Nitry tvorí **hlavný dokument členený do 6 kapitol** (Úvod, Územie, Analýza, Integrovaný prístup, Zapojenie partnerov, Záver) a **4 hlavné prílohy** (Analýza východiskovej situácie, Integrované investičné balíčky, Zásobník a katalóg akcií a Akčný plán na roky 2023-2025).

Implementácia IÚS FMO Nitry bude možná **realizáciou integrovaných územných investícií**, ktoré schvaľuje Kooperačná rada FMO Nitry. V dokumente sú popísané **integrované investičné balíčky**, ktoré predstavujú súbor investičných a neinvestičných akcií potrebných pre naplnenie priorít stratégie. Podrobne je uvedený **postup tvorby a schvaľovania jednotlivých investičných a neinvestičných akcií samosprávy a SEP**. Je navrhnutý spôsob posudzovania a výberu akcií, popísaná implementačná štruktúra, systém monitorovania a hodnotenia IÚS FMO Nitry. Súčasťou dokumentu je aj akčný a finančný plán. Medzi hlavné zdroje financovania v programovom období 2021 – 2027 patria zdroje Programu Slovensko a Plánu obnovy a odolnosti SR, preto dokument uvádza aj zoznam opatrení Programu Slovensko určených na implementáciu prostredníctvom IÚI a zoznam investícií Plánu obnovy a odolnosti SR určených predovšetkým pre miestne samosprávy.

Dokument a jeho štruktúra

Integrovaná územná stratégia funkčnej mestskej oblasti Nitra (ďalej len „IÚS FMO Nitra“) na obdobie 2022 – 2027 je implementačnou stratégiou k existujúcim PHRSR mesta Nitra a obcí tvoriacich funkčnú mestskú oblasť jadrového mesta Nitra, koncepčne a systematicky na základe analýzy východiskovej situácie určuje špecificky miestne rozvojové intervencie - priority, strategické a špecifické ciele a výsledkovo-orientované integrované investície v súlade s 5 politickými cieľmi EÚ.

IÚS FMO Nitra vytvára obsahový, finančný a inštitucionálny rámec pre využitie finančných zdrojov EÚ a naplnenie vízie a strategických cieľov komplexných schválených a platných rozvojových dokumentov - PHRSR mesta Nitra a Spoločného PHRSR SPR Nitra v oblasti ekonomickej, sociálnej, environmentálnej a inštitucionálnej.

Integrovaná územná stratégia funkčnej mestskej oblasti Nitra (ďalej len „IÚS FMO Nitra“) na obdobie 2022 – 2027 vychádza z výsledkov procesu monitorovania a hodnotenia Integrovannej územnej stratégie mestskej funkčnej oblasti Nitra v období 2014 -2021.

Zámer spracovania

Názov dokumentu	Integrovaná územná stratégia funkčnej mestskej oblasti Nitra
Forma spracovania	Pracovníkmi samosprávy v partnerstve verejného, súkromného a občianskeho sektora s podporou externej metodologickej podpory a technickej pomoci Svetovej banky a EÚ. Dokument je vypracovaný v súlade s medzinárodnou metodikou JRC a na základe najlepšej praxe území mestského rozvoja v EÚ. Realizačná časť je spracovaná aj s využitím Jednotného metodického rámca pre spracovanie verejných stratégií v SR a medzinárodných metodík. Spracovanie dokumentu vychádza z princípu partnerstva a proces prípravy bol realizovaný participatívnym spôsobom so zapojením zamestnancov samosprávy, externých odborníkov, SEP a širokej verejnosti.
Riadenie procesu spracovania	Za riadenie procesu prípravy a spracovania IÚS FMO Nitra bol riadiaci tím. Tvorba obsahu dokumentu bola zabezpečená tromi tematickými pracovnými skupinami, ktoré v druhej fáze prípravy dokumentu boli spoločné s NSK pre každú prioritu stratégie osobitne. Členovia TPS za mesto Nitra a obce boli navrhnutí primátorom jadrového mesta a zástupcami R-ZMO. Členstvo v pracovných skupinách pre partnerské organizácie (SEP) bolo ponúknuté verejne ako dobrovoľný záväzok a tento záväzok môže byť v budúcnosti formalizovaný dohodou o partnerstve. Zoznam členov TPS je uvedený v samostatnej prílohe.
Obdobie spracovania	Od 1.9. 2020 do 30.11. 2022 – vid'. aktualizovaný Harmonogram Vstupnej správy
Financovanie spracovania	Náklady na spracovanie – externé konzultácie, získavanie a zber štatistických dát a iné nevyhnutné náklady pre I. fázu boli financované z vlastných prostriedkov jadrového mesta Nitra, II. fáza bola čiastočne financovaná z technickej pomoci EÚ.
Zabezpečenie účasti verejnosti	Procesu prípravy dokumentu sa mohla zúčastňovať aj verejnosť prostredníctvom zverejňovania priebežných výstupov na webstránke mesta a názory verejnosti sa získavajú rôznymi nástrojmi zapájania verejnosti.

Ako je vidieť z výsledkov analýzy a hodnotenia realizácie IÚS FMO Nitra v programovom období 2014 -2020 bude rozvoj mestskej funkčnej oblasti jadrového mesta Nitra ovplyvňovaný externými a internými faktormi s pozitívnym i negatívnym dopadom na

plánované intervencie. Medzi najvýznamnejšie globálne výzvy či riziká súčasného vývoja, ktorým bude musieť územie ďalej čeliť môžeme zaradiť:

- sociálne riziká (pokračujúci demografický pokles, sociálna polarizácia, rast mestskej chudoby a segregácie, zhoršujúci sa zdravotný stav obyvateľstva)
- ekonomické riziká (ekonomická kríza a stagnácia, šokové zmeny cien energií, zmeny v štruktúre hospodárstva),
- geopolitické (migračné toky, pokračovanie vojny na Ukrajine a možné nové vojenské konflikty),
- technologické riziká (kybernetická bezpečnosť, nedobudovanie kritickej infraštruktúry)
- environmentálne riziká (nedostatočná adaptácia na dopady zmeny klímy, intenzívne prejavy počasia, kontaminácia pôdy a nové druhy znečistenia prostredia).

Dlhodobým strategickým cieľom musí byť aj napriek tomu, že mestská funkčná oblasť Nitra nemusí čeliť všetkým rizikám súčasne v rovnakom čase, je posilňovanie „odolnosti“ územia – budovať konkurencieschopnú miestnu ekonomiku s vysokou mierou sebestačnosti, maximalizovať potenciál udržateľnej dopravy, zvýšiť efektívnosť a kvalitu verejných služieb a vytvárať priestor pre aktívne miestne komunity. To si vyžaduje aj pri IÚS FMO Nitra ako investičnej stratégii uskutočňovať také rozhodnutia pri výbere investičných a neinvestičných akcií, ktoré zabezpečia vyvážený rozvoj celého územia, posilnenie jeho funkčných väzieb a elimináciu možných rizík.

Dokument IÚS FMO Nitra vychádza z aktualizovaného Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Nitry na roky 2015 – 2023 s výhľadom do roku 2025, nového Spoločného Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja SPR Nitra a výsledkov monitorovania a hodnotenia IÚS FMO Nitry na roky 2014 -2020 s výhľadom do roku 2023 (<https://www.unsk.sk/zobraz/sekcii/rius-nitrianskeho-kraja>), ktorá je súčasťou Regionálnej integrovanej územnej stratégie Nitrianskeho kraja, verzia 1.1..

Integrovaná územná stratégia FMO Nitry schvaľuje Kooperačná rada FMO Nitry a zároveň navrhuje aktualizáciu dokumentu, jednotlivé intervenčné matice mesta Nitry a obcí sú schvaľované mestským a miestnymi zastupiteľstvami ako súčasť akčných plánov PHRSR.

Integrovaná územná stratégia FMO Nitry je stratégiou na obdobie 2022 – 2027 s výhľadom do roku 2030, ktorá:

- reflektuje súčasnú situáciu na území FMO Nitry v špecifických strategických oblastiach, potenciál územia, jeho potreby a výzvy, reálne príležitosti a navrhuje možnosti ich cielenej finančnej podpory prostredníctvom investičných a neinvestičných akcií integrovaným spôsobom,
- realizuje sa na jasne vymedzenom území,
- je otvoreným a výsledkovo-orientovaným dokumentom,
- predstavuje cieleň a špecifický miestny výber intervencií – investičných a neinvestičných akcií v súlade s politickými cieľmi EÚ, ktoré je možné financovať zo zdrojov EÚ a využitím finančných nástrojov EÚ,

- uplatňuje princíp územnej a tematickej koncentrácie súčasne s inteligentnou špecializáciou a integrovaným prístupom,
- obsahuje vlastný implementačný, monitorovací a hodnotiaci mechanizmus,
- je vypracovaná v zmysle nariadení EÚ a príslušnej legislatívy EÚ,
- nadväzuje na predchádzajúce strategické dokumenty,
- je vypracovaná v súlade s platnou záväznou časťou územnoplánovacej dokumentácie mesta Nitry a obcí,
- je spracovaná súbežne s prípravou nového Spoločného PHRSR SPR Nitra, novým PHRSR Nitrianskeho kraja a Programom Slovensko,
- zohľadňuje dlhodobé ciele a priority rozvoja územia naprieč programovými obdobiami EÚ.

Obrázok 1: Vzťah IÚS FMO Nitry a dokumentov PHRSR miest a obcí

Oblasť	PHRSR mesta/obce prípadne spoločné PHRSR	IÚS FMO Nitry
Metodika	PHRSR mesta/obce je spracovaný podľa odporúčaní Metodiky pre prípravu a tvorbu PHRSR .	IÚS FMO Nitry je spracovaný podľa metodiky JRC, čiastočne odporúčaní Metodiky PHRSR, Príloha 4 Jednotný metodický rámec pre IÚS a IÚI .
Legislatíva	PHRSR mesta/obcí je spracovaný v súlade s legislatívou SR – Zákon o podpore regionálneho rozvoja .	IÚS FMO Nitry je spracovaný v súlade s legislatívou EÚ – Nariadenia EÚ .
Schvaľovanie	PHRSR mesta/obcí je platný po schválení mestským a obecnými zastupiteľstvami na území FMO Nitry .	IÚS FMO Nitry je platná po schválení Kooperačnou radou FMO Nitry .
Integrovaný prístup	V PHRSR mesta/obce sa nemusí uplatňovať integrovaný prístup .	V IÚS FMO Nitry sa musí uplatňovať integrovaný prístup .
Územný prístup	Projekty PHRSR mesta/obcí sa môžu realizovať aj iba na území 1 mesta alebo 1 obce .	Investičné a neinvestičné akcie IÚS FMO Nitry sa musia realizovať na území väčšom ako je územie 1 mesta alebo 1 obce .
Tematické obmedzenie	Projekty PHRSR mesta/obce nie sú tematicky obmedzené .	Akcie IÚS FMO Nitry sú tematicky obmedzené .
Financovanie	Projekty PHRSR mesta/obce sú financované zo všetkých dostupných zdrojov, pričom finančné zdroje EÚ sú doplnkovým zdrojom . Pri implementácii PHRSR sa uplatňujú rôzne finančné nástroje a prístupy.	Akcie IÚS FMO Nitry sú financované prioritne zo zdrojov EÚ a doplnkovo z iných zdrojov ako spolufinancovanie . Pri implementácii IÚS sa uplatňujú prioritne len finančné nástroje EÚ a prístupy v súlade s nariadeniami EÚ.
Štruktúra	PHRSR mesta a obce a IÚS môžu mať spoločnú analytickú a strategickú časť . PHRSR mesta/obce a IÚS majú rozdielnu programovú, realizačnú a finančnú časť .	

Zdroj: vlastné spracovanie

IÚS FMO Nitry na roky 2022 – 2027 s výhľadom na roky 2030 je tvorená nasledovnými časťami:

- skrátená analytická časť so zameraním na vybrané strategické oblasti,
- strategickej časti,
- návrhovej časti,
- realizačnej časti a
- finančnej časti.

Analytická časť, okrem základnej charakteristiky vymedzeného územia mestskej funkčnej oblasti, obsahuje detailnejšiu analýzu vybraných strategických oblastí v súlade s politickými cieľmi EÚ, Partnerskou dohodou SR a schváleným Plánom obnovy a odolnosti. Súčasťou analýzy sú aj tematické oblasti rozvoja reflektujúce iniciatívy EÚ. Táto časť je vrátane tabuľkovej časti spracovaná v samostatnej prílohe dokumentu a bude aktualizovaná ku dňu 31.12.2022 s cieľom správne určiť východiskové hodnoty ukazovateľov výsledku a dopadu .

Strategická časť zahŕňa spoločnú víziu územia FMO Nitry, stratégiu územia pri zohľadnení jeho vnútorných špecifik a stručný popis očakávaných zmien, popis strategických cieľov a stanovenie špecifických cieľov podľa priorít stratégie a ukazovatele plnenia plánovaného výsledku/dopadu.

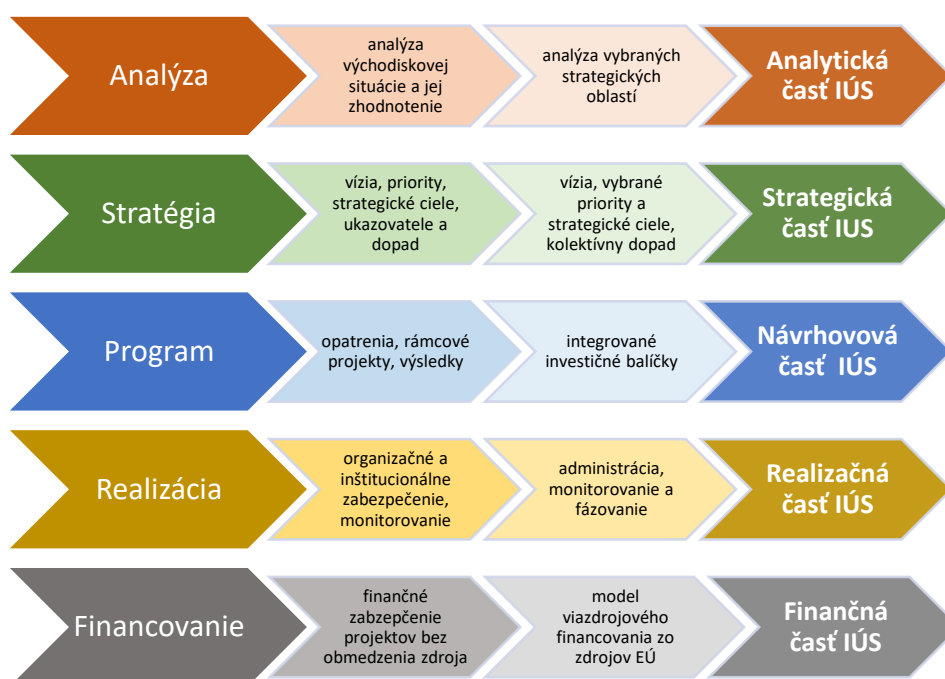
Návrhová časť podrobnejšie rozpracováva návrh špecifických intervencií k dosiahnutiu cieľov stratégie až na úroveň integrovaných investičných balíčkov.

Realizačná časť sa zameriava na inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie stratégie, systém monitorovania a hodnotenia, postup aktualizácie dokumentu, špecifikáciu merateľných ukazovateľov a tzv. fázovaniu intervencií.

Finančná časť obsahuje najmä finančné zabezpečenie navrhovaných intervencií s dôrazom na tzv. bezpečné akcie podľa jednotlivých priorít IÚS FMO Nitry.

Strategická, návrhová a finančná časť IÚS FMO Nitry budú tvoriť aj podklad pre aktualizáciu PHRSR mesta Nitry na roky 2024 -2030 s výhľadom do roku 2035 ako je uvedené na Obrázku č.2.

Obrázok 2 : Porovnanie Štruktúry PHRSR mesta Nitry na roky 2015 - 2023 a IÚS FMO Nitry

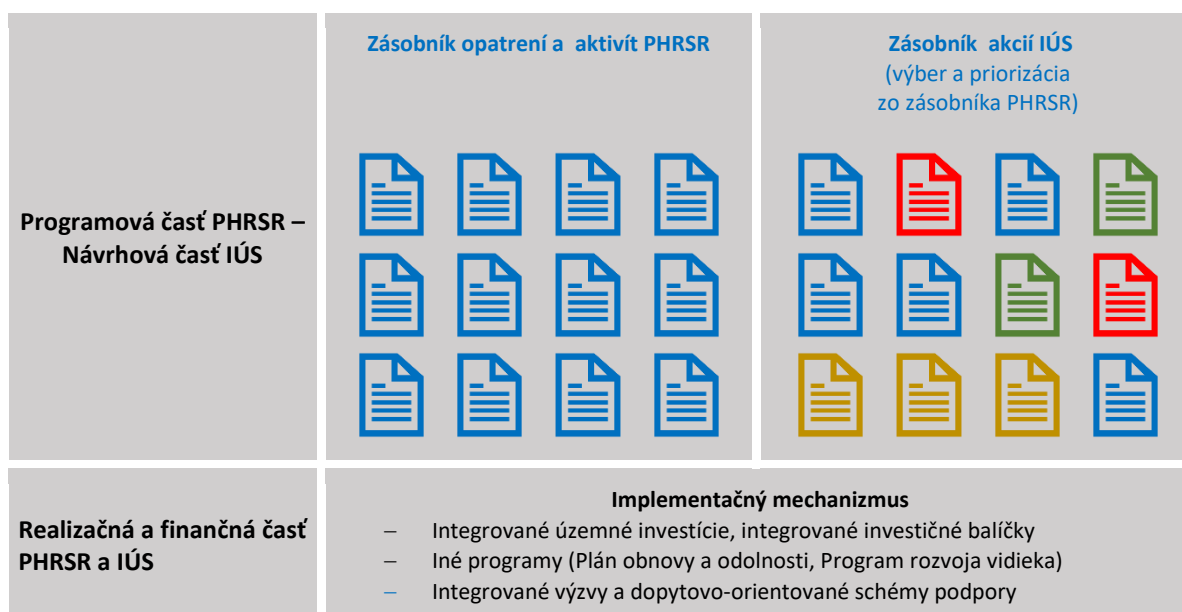
Zdroj: vlastné spracovanie

Pred a počas prípravy IÚS FMO Nitry boli spracované viaceré analytické, koncepčné a strategické dokumenty na národnej, regionálnej, subregionálnej a miestnej úrovni, ktoré tvorili podklady pre spracovanie jednotlivých častí dokumentu, Kompletný zoznam podkladov je uvedený v samostatnej prílohe dokumentu a podklady sú vyznačené v texte uvedením zdroja, resp. poznámkou. Na základe týchto podkladov a ďalších analýz, diskusií, workshopov, stretnutí tematických pracovných skupín a Riadiaceho tímu pre prípravu IÚS FMO Nitra boli vybrané **samostatné prioritné /strategické oblasti podľa politických cieľov EÚ a priorít Programu Slovensko** ako rámec pre špecifické integrované intervencie prostredníctvom integrovaných investičných balíčkov uvedené na obrázku 3.

Po dohode v tematických pracovných skupinách boli **dve strategické oblasti** zadané ako tzv. **horizontálne** a to oblasti: TALENTY a DIGITALIZÁCIA.

Uplatnením princípov kolektívneho dopadu a podpory medzisektorovej a multidisciplinárnej spolupráce a koordinácie sú navrhnuté integrované investičné balíčky špecificky miestnou kombináciou strategických oblastí.

Obrázok 3: Prepojenie medzi návrhom opatrení a projektov PHRSR a akciami IIB

Zdroj: Vlastné spracovanie

Pri výbere intervencií do integrovaných investičných balíčkov boli zahrnuté intervencie – investičné a neinvestičné akcie z hľadiska:

- udržateľnosti (finančnej, inštitucionálnej, obsahovej),
- miery a typu integrácie (minimálne horizontálna a vertikálna integrácia),
- inklúzie (zapojenie a prínos pre všetky vekové skupiny obyvateľstva, marginalizované a ohrozené skupiny, obyvatelia so špecifickými potrebami),
- partnerstva a participácie pri návrhu a realizácii intervencie.

Obrázok 4: Strategické oblasti IÚS FMO Nitry

INOVATÍVNE ÚZEMIE	EKOLOGICKÉ ÚZEMIE	PREPOJENÉ ÚZEMIE	SÚDRŽNÉ A VZDELANÉ ÚZEMIE	KVALITNEJŠIE (ATRAKTÍVNE) ÚZEMIE
PROSPERITA A PODNIKANIE (perspektívne sektory, konkurencieschopnosť, MSP + veľké firmy, lepšie pracovné miesta, sociálne podnikanie)	OBEHOVÉ HOSPODÁRSTVO (prevencia vzniku, triedenie a zhodnocovanie odpadov)	UDRŽATEĽNÝ DOPRAVNÝ SYSTÉM (infraštruktúra a služby pre motorovú a nemotorovú dopravu)	VZDELÁVANIE (celoživotné, trh práce, kariérové poradenstvo, infraštruktúra) + Inkluzívne vzdelávanie (dostupnosť, odbornosť, komunity, neformálne vzdelávanie)	KULTÚRNE DEDIČSTVO (živá kultúra, tradičná ľudová kultúra, remeslá, hmotné a nehmotné dedičstvo)
INTELEKTUÁLNE RIEŠENIA (Inovácie, transfer technológií, smart riešenia, VaV)	UDRŽATEĽNÁ PRÍRODA A KRAJINA (integrovaný manažment krajiny a prírody, udržateľný s-e rozvoj)	FUNKČNÉ ÚZEMNÉ VÄZBY v subregióna a regióna	SOCIÁLNE SLUŽBY (prevencia, krízová intervencia, zdrav. postihnutí, seniori, integrácia so službami zamestnanosti)	SPOLUPRÁCA V ÚZEMÍ A VEREJNÉ SLUŽBY (model/systém územnej spolupráce a udržateľné kapacity, verejné služby)
TALENTY (programy, iniciatívy, súťaže, infraštruktúra)	EMISIE A ENVIRONMENTÁLNE ZÁŤAŽE (Ovzdušie, vplyv dopravy na zdravie, znečisťovatelia...)	DIGITALIZÁCIA (Digitálna dostupnosť územia, služby VS, eGov, kyberbezpečnosť)	ZDRAVOTNÁ STAROSTLIVOSŤ (prevencia, hospice, paliatívna starostlivosť, seniori, SMART riešenia, špecializovaná zdravotná starostlivosť)	IDENTITA A ATRAKTIVITA ÚZEMIA mladí ľudia a atraktivita územia, komunity, identita územia – hodnoty a vízia
CESTOVNÝ RUCH A KÚPEĽNÍCTVO	ENERGETIKA (udržateľná energetika, efektívnosť)		KOMUNITNÉ SLUŽBY (infraštruktúra a vybavenosť, voľnočasové aktivity a šport)	VEREJNÉ PRIESTORY Čisté, estetické, zelené a ekologické územie/priestory
KULTÚRNY A KREATÍVNY PRIEMYSEL	Manažment vody a klimatické zmeny		DOSTUPNOSŤ BÝVANIA (štartovné a nájomné bývanie, prístup k pitnej vode a kanalizácii)	BEZPEČNOSŤ a prevencia negatívnych spoločenských javov, dopravná bezpečnosť

Zdroj: vlastné spracovanie

Štruktúra IÚS FMO Nitry 2022 – 2027 výhľadom do roku 2030 bola zostavená tak, aby bola jasná a zrozumiteľná čo najširšej verejnosti a umožnila participáciu SEP a verejnosti na realizácii stratégie.

Obrázok 5: Strategické oblasti IÚS FMO Nitry a ich prepojenie na priority a strategické ciele Programu Slovensko

INOVATÍVNA, UDRŽATEĽNÁ a KONKURENCIESCHOPNÁ EKONOMIKA	ŽIVOTNÉ PROSTREDIE a ZELENÁ INFRAŠTRUKTÚRA	ENERGETIKA, DOPRAVNÁ a TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	ROZVOJ UDRŽATEĽNÝCH KOMUNIT a KVALITY ŽIVOTA
OBEHOVÉ HOSPODÁRSTVO (prevencia vzniku, triedenie a zhodnocovanie odpadov) SC 1.1. PO 2	ZELENÁ INFRAŠTRUKTÚRA (zelené udržateľné priestranstvá, zelená architektúra) SC 2.1 PO2	EFEKTÍVNA TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA (systém obsluhy obyvateľov územia verejnou technickou infraštruktúrou – vodovod, kanalizácia, ČOV) SC 3.1. PO2	VZDELÁVANIE (celoživotné, trh práce, kariérové poradenstvo, infraštruktúra) + Inkluzívne vzdelávanie (dostupnosť, odbornosť, komunity, neformálne vzdelávanie) TALENTY (programy, iniciatívy, súťaže, infraštruktúra) SC 4.2. PO1,4
INTELIGENTNÉ RIEŠENIA a INOVÁCIE (inovácie, transfer technológií, smart riešenia, VaV, kreatívne a inovačné centrá) SC 1.2. PO1	UDRŽATEĽNÁ PRÍRODA A KRAJINA (integrovaný manažment krajiny a prírody, udržateľný rozvoj, biodiverzita územia) SC 2.1 PO2	UDRŽATEĽNÝ DOPRAVNÝ SYSTÉM (infraštruktúra a služby pre motorovú a nemotorovú dopravu) SC 3.2 PO3	SOCIÁLNE SLUŽBY (prevencia, krízová intervencia, zdrav. postihnutí, seniori, integrácia so službami zamestnanosti) SC 4.2. PO1,4
PROSPERITA A PODNIKANIE (perspektívne sektory, konkurencieschopnosť, MSP + veľké firmy, lepšie pracovné miesta, sociálne podnikanie, lokálne reťazce a siete) SC 1.2 PO1, 4, 2	ADAPTABILITA NA ZMENU KLÍMY (zelená infraštruktúra, zelené sídla) SC 2.2. PO1,2	ENERGETIKA (udržateľná energetika, efektívnosť) SC 3.3. PO1,2	ZDRAVOTNÁ STAROSTLIVOSŤ (prevencia, hospice, paliatívna starostlivosť, seniori, SMART riešenia, špecializovaná zdravotná starostlivosť) SC 4.2. PO1,4
CESTOVNÝ RUCH (Komplexné balíčky, značka, infraštruktúra) SC 1.3 a 1.4 PO1,4	EMISIE A ENVIRONMENTÁLNE ZÁŤAŽE (ovzdušie, vplyv dopravy na zdravie, znečisťovatelia...) SC 2.1. PO1,2	FUNKČNÉ ÚZEMNÉ VÄZBY v subregióne a regióne PO1,4,5	KOMUNITNÉ SLUŽBY (infraštruktúra a vybavenosť, voľnočasové aktivity a šport) SC 4.2. PO5
KULTÚRNY A KREATÍVNY PRIEMYSEL – EHMK PO1, 5		DIGITALIZÁCIA (Digitálna dostupnosť územia, služby VS, eGov, kybernetická bezpečnosť)	DOSTUPNOSŤ BÝVANIA (štartovné a nájomné bývanie, prístup k pitnej vode a kanalizácii) PO4,5

		SC 4.1. PO1,2	
			SOCIÁLNE INOVÁCIE (pilotné programy, iniciatívy občianskej spoločnosti) SC 4.3. PO1,4,5

Zdroj: vlastné spracovanie

Samostatnú prílohu IÚS FMO Nitry 2022 – 2027 výhľadom do roku 2030 tvorí aj **Akčný plán** – zásobník prioritizovaných investičných a neinvestičných akcií na roky 2023 -2025, ktorý je podrobnejšie spracovaný v Katalógu investičných a neinvestičných akcií samosprávy a SEP vrátane predpokladaných nákladov a zdrojov financovania. Akčný plán sa bude aktualizovať každý rok v nadväznosti na prípravu programových rozpočtov samosprávy, bude priebežne vyhodnocovaný a korigovaný, aby bol zabezpečený jeho súlad s vývojom finančnej kapacity samospráv a SEP, s fázovaním akcií, s platnou legislatívou a podmienkami alebo nariadeniami EÚ.

Proces spracovania dokumentu

Memorandum o spolupráci na príprave IÚS udržateľného mestského rozvoja „Nitra“ a podpise Dohody o pristúpení k Memorandum o spolupráci na príprave IÚS udržateľného mestského rozvoja „Nitra“ (<https://www.nitra.sk/zobraz/obsah/44581>) dňa 18. marca 2021 sa vymedzilo územie mestskej funkčnej oblasti oprávnené čerpať finančné prostriedky v programovom období 2021 -2027 ako územie udržateľného mestského rozvoja v zmysle príslušných nariadení EÚ (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:4536652>) a mesto ako jadrové mesto sa stalo nositeľom a garantom prípravy Integrovannej územnej stratégie mestskej funkčnej oblasti Nitry na roky 2022 – 2027 s výhľadom do roku 2030.

Z dôvodu, že metodika k príprave a vypracovaniu IÚS pre VÚC a územia udržateľného mestského rozvoja sa od roku 2020 niekoľkokrát menila, riadiaci tím IÚS FMO Nitry sa rozhodol o použití medzinárodnej metodiky JRC založenej na najlepšej praxe miest v EÚ, ktorá spĺňa všetky požiadavky nariadení EÚ a podľa zverejnenej metodiky MIRII (Jednotný metodický rámec - Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja pre programové obdobie po roku 2020, <https://www.mirri.gov.sk/sekcie/regionalny-rozvoj-2/metodicke-a-koncepcne-materialy/>) sa dopracovala len realizačná časť dokumentu a upravili ukazovatele pre vybrané špecifické ciele.

Tematické pracovné skupiny, uplatnenie princípu partnerstva a zapojenie verejnosti pri príprave dokumentu bol súčasťou participatívneho plánovania a tak do procesu tvorby dokumentu boli okrem volených zástupcov mesta a ostatných samospráv, pracovníkov mestského a miestnych úradov zapojení aj zástupcovia ostatných verejných inštitúcií,

sociálnych a ekonomických partnerov, odborníci a verejnosť. Tematické pracovné skupiny boli vytvorené postupne ešte koncom roku 2020 k príprave Vstupnej správy IÚS FMO Nitry a doplnené v roku 2021 o ďalších členov tak, aby zastupovali všetkých relevantných aktérov na úrovni FMO Nitry, SPR a regiónu. Do procesu prípravy sa zapojilo celkom viac ako 60 členov, ktorí sa zúčastnili 2 – 6 stretnutí v rámci konkrétnej tematickej pracovnej skupiny alebo vybranej prierezovej témy. V máji 2022 na spoločnom stretnutí riadiaceho tímu IÚS FMO Nitry a zástupcov NSK sa dospelo k dohode o zriadení spoločných tematických pracovných skupín so zámerom lepšej koordinácie a vertikálnej integrácii.

V rámci prípravy IÚS FMO Nitry sa realizovali aj konzultácie na národnej úrovni a členovia riadiaceho tímu sa zúčastňovali aj na stretnutiach expertnej skupiny Únie miest Slovenska a národných konzultácií k príprave Programu Slovensko a Partnerskej dohody.

Stretnutia tematických pracovných skupín boli doplnené priebežne realizovanými internými stretnutiami na úrovni zástupcov príslušných odborov a oddelení MSÚ Nitra a osobnými stretnutiami so starostami dotknutých obcí. Zoznam participujúcich osôb tvorí prílohu tohto dokumentu.

Riadiaci tím IÚS FMO Nitry pristupoval k príprave dokumentu zodpovedne a v zapájaní verejnosti bude prostredníctvom administratívnej podpory realizácie pokračovať aj počas realizácie stratégie využitím vhodných nástrojov a pri procese hodnotenia a monitorovania. Prvým krokom v rámci schvaľovania dokumentu bude verejné pripomienkovanie dokumentu:

- jeho zverejnením na webstránke mesta,
- informovaním verejnosti publikovaním tlačovej správy o schvaľovaní dokumentu a
- verejnou prezentáciou návrhu dokumentu v priestoroch MSÚ v Nitre.

Všetky relevantné pripomienky budú zapracované do finálnej verzie dokumentu podľa časového harmonogramu v aktualizovanej Vstupnej správe IÚS FMO Nitry (v samostatnej prílohe).

Zámer spracovania IÚS FMO Nitra bol po administratívnej a organizačnej stránke zabezpečovaný riadiacim tímom tak, aby dokument reálne odrážal a naplnil preukázateľne víziu, strategické a špecifické ciele stratégie. Úloha riadiaceho tímu skončila schválením dokumentu Kooperačnou radou FMO Nitry, realizácia bude zabezpečená tzv. administratívnymi kapacitami (bližší popis procesu realizácie v kapitole Realizačná časť). Po schválení dokumentu a Akčného plánu na roky 2023 – 2025 bude realizácia IÚS FMO Nitry zabezpečená už len administratívnymi kapacitami, Kooperačnou radou FMO Nitry a transformovanými tematickými pracovnými skupinami.

Obrázok 6: Harmonogram prípravy dokumentu a jednotlivé míľniky

Posun oproti predpokladanému harmonogramu je spôsobený konzultáciami na národnej úrovni a následne zosúladovaním dokumentu IÚS FMO Nitra (aktualizácia dokumentu). Pôvodne plánovaný míľnik 9 predpokladá schválenie verzie 1.0. dokumentu s predpokladanou aktualizáciou v marci 2023 vrátane príloh dokumentu.

Inštitucionálne východiská

V nasledujúcom období stoja pred Slovenskou republikou demografické, ekonomické, sociálne a environmentálne výzvy. V roku 2021 začína **nové programové obdobie EÚ**, ktoré sa skončí v roku 2027 (2029). V tomto období bude možné využívať financovanie na podporu piatich cieľov politiky súdržnosti EÚ.

V novom programovom období budú mať regióny **jednoduchší prístup k financovaniu časti svojich územných rozvojových potrieb** prostredníctvom využitia **integrovaného územného prístupu k implementácii fondov EÚ**. Hlavným účelom integrovaného územného rozvoja je zabezpečenie

realizácie investícií v rámci viacerých priorít Programu Slovensko. **Integrované územné investície** budú pripravené v spolupráci regionálnych a miestnych samospráv a partnerov .

Nové obdobie **zvyšuje rozhodovacie právomoci samospráv** pri rozhodovaní o alokáciách a využívaní fondov EÚ pri posilnení partnerskej spolupráce, a tým kladie zvýšené nároky na kvalitu ich riadiacich kapacít, ktoré budú podporené zriadením **Technických sekretariátov Rád partnerstiev a Administratívnych kapacít pre UMR**.

Nové úlohy regionálnych partnerov v programovom období 2021 – 2027 sú vykonávané v rámci novovytvorených **Rád partnerstva na území krajov a Kooperačných rád udržateľného mestského rozvoja**, ako riadiacich štruktúr koordinujúcich procesy plánovania, implementácie a monitorovania.

Použitá terminológia a skratky sú uvedené v úvode dokumentu.

Legislatívne východiská

Dokument **Integrovaná územná stratégia územia udržateľného mestského rozvoja Zvolen na obdobie 2022 – 2027 s výhľadom do roku 2030** (ďalej len „IÚS UMR Zvolen“) je spracovaný podľa odporúčaní dokumentu „Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja“ (ďalej len „**Metodika PHRSR**“, verzia 1.0.4 z februára 2022)¹, Príloha č. 4 „Jednotný metodický rámec pre prípravu integrovaných územných stratégií a investícií v SR v programovom období 2021 – 2027“ (ďalej len „**Metodika IÚS a IUI**“, verzia 2 zo dňa 1.8.2022)

Kľúčovou legislatívou, ktorá súvisí s tvorbou a implementáciou IÚS je:

- **Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady Európskej Únie 2021/1060** Spoločné pravidlá týkajúce sa finančných prostriedkov EÚ (2021 – 2027) (ďalej len „Nariadenie EÚ“) z 24. júna 2021, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl, migráciu a integráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku.
- **Zákon č. 539/2008 Z. z.** o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov,
- **Zákon č. 121/2022 Z. z.** o príspevkoch z fondov Európskej únie a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- **Zákon č. 368/2021 Z. z.** o mechanizme na podporu obnovy a odolnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Návrhová časť IÚS funkčnej mestskej oblasti Nitra

STRATEGICKÁ ČASŤ IÚS vychádza z vízie a definovanej stratégie IÚS funkčnej mestskej oblasti mesta Nitra, zverejneného návrhu PHRSR Nitrianskeho kraja a návrhu IÚS Nitrianskeho kraja a obsahuje popis a formuluje strategické a špecifické ciele, priority, súbor opatrení/aktivít na dosiahnutie

¹ Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky. 2022. *Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja*. [online]. Dostupné na internete: <https://www.mirri.gov.sk/sekcie/regionalny-rozvoj-2/metodicke-a-koncepcne-materialy/index.html>

očakávaných výsledkov, pričom z časového hľadiska je limitovaná programovým obdobím 2021 – 2027. Stratégia pokračuje v implementácii integrovaného územného princípu prostredníctvom špecifických cieľových území a ich intervenčných portfólií.

Návrhová časť Integrovanej územnej stratégie vychádza predovšetkým z územných plánov jadrového mesta a obcí a zároveň zo schválených a pripravovaných programov rozvoja (PHRSRS) a má mať pozitívny dopad na každého, kto žije, pracuje alebo študuje v mestskej funkčnej oblasti Nitra. Jej hlavným zámerom je **stanoviť priority pre ďalší rozvoj, a to zrozumiteľne a realisticky**. Tak ako územné plány určujú kde, čo a ako sa môže v území stavať, IÚS identifikuje rozvojové investičné a neinvestičné akcie (ČO) a najmä zdroje možného financovania (ZA ČO) a akým očakávaným výsledkom.

Nitriansky samosprávny kraj počas roka 2020 realizoval prieskum hlavných výziev a problémov, na ktoré má IÚS NSK reagovať na regionálnej úrovni a zástupcovia FMO Nitra označili nasledovné výzvy a problémy /Zdroj: NSK, analytické podklady /:

- lepšie využitie polohového potenciálu NSK v rámci aglomerácie Viedeň -Bratislava ako jadra stredoeurópskeho metropolitného regiónu Viedeň- Bratislava – Budapešť,
- stabilizácia obyvateľstva a zvrátenie negatívneho demografického vývoja, starnutia obyvateľstva, inklúzia pracovných migrantov,
- účinná adaptácia a absorpcia skokových zmien v ekonomike kraja, kooperácia pri rozvoji,
- transformácia ekonomiky na inovatívne založenú obehovú zelenú ekonomiku a smart ekonomiku, založenú na udržateľnom a efektívnom zhodnotení ľudských, prírodných, technických, technologických a inštitucionálnych zdrojov kraj,
- zhodnotenie potenciálu kraja v kreatívnom priemysle (infraštruktúra pre rozvoj kreatívneho priemyslu aj na vidiek),
- obnovenie regionálnej potravinovej sebestačnosti,
- rozvoj zdrojov, vrátane ľudských zdrojov, zvýšenie odolnosti a adaptability socioekosystémov (ekosystémov, sociálnych systémov a ekonomiky) na klimatickú zmenu a vonkajšie stresové javy,
- akcelerácia a neefektívna koordinácia spolupráce SEP na sociálnom a ekonomickom rozvoji kraja, vrátane medzisektoriálnej a interkomunálnej koordinácie zameranej na výzvy a problémy územia,
- zvýšenie transparentnosti adresnosti strategického riadenia na báze („place-based a evidence based“) stratégií a prístupov,
- vytvorenie lepších podmienok pre vznik a šírenie inovácií, predovšetkým vznik a rozvoj územných a doménových klastrov,
- zachovanie diverzifikovaného priemyslu a jeho transformácia na Industry 4.0., podpora inovatívne orientovaného MSP, sociálna ekonomika,
- dosiahnutie vyváženého energetického mixu a využitie vysokého potenciálu NSK v oblasti OZE a energetické zhodnotenie odpadov, regionálne uzatvorené systémy,

- zlepšenie kvality života – dostupnosť služieb (najmä sociálne služby, nájomné a sociálne bývanie, strieborná ekonomika),
- znovu využitie brownfieldov a iných nevyužívaných budov a území,
- budovanie funkčných vzťahov mesto-vidiek,
- ekologizácia dopravy,
- využitie kultúrneho dedičstva aj pre rozvoj cestovného ruchu, obnova a modernizácia kultúrnej infraštruktúry,
- zachovanie a obnova biodiverzity vrátane environmentálneho znečistenia (budovanie environmentálnej infraštruktúry), atď.

Hlavné výzvy a problémy na regionálnej úrovni tvorili rámec pre identifikáciu a výber spoločných akcií a intervencií, ktoré si vyžadujú vysokú miestu spolupráce a koordinácie minimálne na úrovni miestnych samospráv a NSK a súlad na úrovni priorit rozvoja dotknutých území (v samostatnej tabuľke tohto dokumentu).

Špecificky miestne/územné intervenčné portfólio pre mestskú funkčnú oblasť tvorené jadrovým mestom Nitra a jeho zázemím umožňuje konkrétnemu funkčnému územiu ako územnej investičnej jednotke, ktorá je súčasťou strategicko-plánovacie subregiónu na úrovni okresu Nitra:

- **zabezpečiť prepojenie jednotlivých sektorových politík** a finančných zdrojov EŠIF (komplementarita a synergia) na konkrétne vymedzenom území FMO Nitra,
- **realizovať integrované investičné aktivity** a integrované investičné balíčky s dôrazom na rast a zamestnanosť,
- kombinovať jednotlivé intervencie **v súlade so špecifickými problémami a výzvami** vymedzeného územia FMO Nitra,
- postupne **eliminovať odôvodnené vnútroregionálne rozdiely** a zvyšovať adaptabilitu, odolnosť a konkurencieschopnosť územia FMO Nitra,
- **špecificky miestne podporovať funkcie krajského mesta Nitra** ako jadrového mesta Nitra.

Základný strategický prístup v kontexte identifikovaných potenciálov, problémov a výziev

V súvislosti s globalizáciou a integráciou sa čoraz častejšie hovorí o rastúcom význame miest, mestských území, mestských funkčných a mestských regiónov. V programovom období 2014 – 2020 bolo územie mesta Nitra a okolitých obcí prvý raz finančne podporené prostredníctvom finančného nástroja udržateľného mestského rozvoja (ďalej len „UMR“).

Mesto Nitra ako jadrové mesto FMO Nitra má potenciál priťahovať významné investície ako historické a univerzitné mesto, významné vedecko-výskumné centrum a dobrý sused pre okolité obce a mestá.

Význam spolupráce a integrácie v území funkčnej mestskej oblasti mesta Nitra tiež podnecujú aj identifikované výzvy:

- demografická zmena, ktorú sprevádza starnutie obyvateľstva mesta Nitra,

- koncentrácia aktivít obyvateľstva do vybraných mestských častí negatívne ovplyvňujúca životné prostredie,
- dopady pandémie COVID – 19 na zamestnanosť, vybrané ekonomické sektory mestskej ekonomiky,
- výrazne rastúce technologické a netechnologické inovácie,
- riziko vzniku mestskej chudoby a vylúčených komunít,
- slabnúce väzby medzi mestom a okolitými obcami,
- pokračujúca koncentrácia špecializovaných služieb do jadrového mesta Nitra,
- rast konkurencie iných a najmä menších miest, súťaž o investície a návštevníkov,
- možné dopady krízových situácií ako sú dopady zmeny klímy, ekonomický vývoj a pod.

Strategické priority, ciele a návrh opatrení a aktivít pre roky 2021 – 2027 s výhľadom do roku 2030 vychádzajú zo skúsenosti prípravného tímu z prípravy a realizácie IÚS FMO mesta Nitra v rokoch 2013 – 2020, čím je zachovaná orientácia na dlhodobý strategický rozvoj územia a kontinuálne pokračovanie v kľúčových investíciách a aktivitách aktérov vymedzeného územia aj po jeho rozšírení.

Zámerom RIÚS v programovom období 2014 – 2020 bolo **zvýšiť účinnosť rozvojových politík** podporených zo zdrojov Európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej iba „EŠIF“) prostredníctvom integrácie:

- tvorcov rozvojových politík na národnej úrovni,
- inštitúcií na regionálnej a miestnej úrovni realizujúcich operácie rozvojových politík,
- kapitálu a vedomostí definovaného priestor.

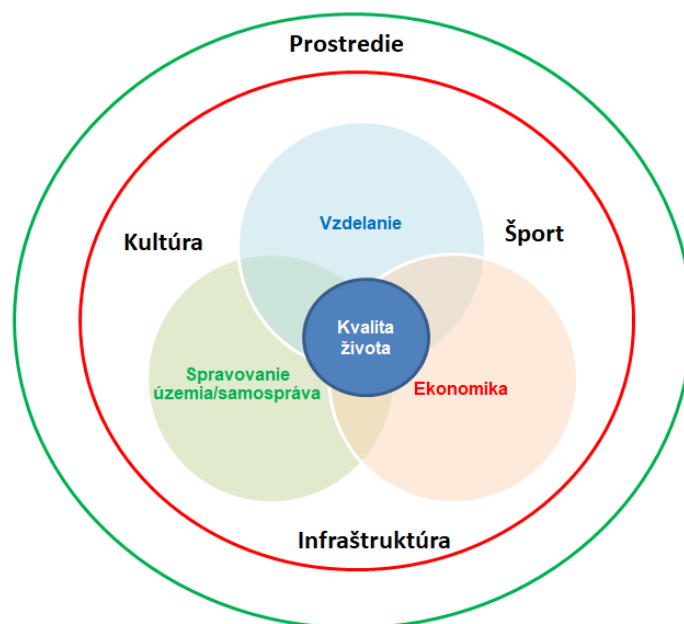
RIÚS ako implementačná stratégia bola podporovaná prioritne prostredníctvom intervencií financovaných z operačného programu IROP, mesto Nitra doplnkovo využívalo aj výzvy z iných operačných programov a to najmä z OP Kvalita životného prostredia a okolité obce cez MAS aj z Programu rozvoja vidieka a vlastnej prioritnej osi IROP. Údaje o celkovom čerpaní EŠIF a z iných EÚ zdrojov budú k dispozícii k 31.12. 2023 po ukončení a zazmluvnení všetkých projektov z územia FMO Nitra.

Integrovaná územná stratégia IÚS funkčnej mestskej oblasti s jadrovým mestom Nitra sa pripravovala súbežne so schvaľovaním programových dokumentov a riadiacej dokumentácie pre programové obdobie 2021 – 2027 a sa bude realizovať na základe schváleného Memoranda o spolupráci na príprave Integrovanej územnej stratégie udržateľného mestského rozvoja „Nitra“

Funkčné územie s jadrovým mestom Nitra je predovšetkým definované ako územie vyznačujúce sa vnútornými hospodárskymi vzťahmi, štruktúrou (ekonomickou základňou), spoločnými ekonomickými záujmami, historickými väzbami a štruktúrou služieb ale aj špecifickými potrebami a výzvami a podľa počtu obcí predstavuje .

IÚS predstavuje strednodobý plánovací dokument, ktorého cieľom je zabezpečiť podmienky pre účinné využitie finančných prostriedkov Európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej aj „EŠIF“), Plánu obnovy a odolnosti a štátneho rozpočtu a ostatných finančných zdrojov prijímateľov počas programového obdobia politiky súdržnosti EÚ 2021 – 2027.

Obrázok 7: Komplexný pohľad na strategický dokument IÚS FMO Nitra

Zdroj: vlastné spracovanie

Integrovaná územná stratégia vychádza z nasledovných princípov:

- IÚS FMO Nitra ako verejná stratégia je spracovaná a realizovaná transparentne, participatívne a v partnerstve.
- IÚS FMO Nitra vychádza z princípu viacúrovňového riadenia.
- IÚS FMO Nitra ako verejná stratégia je založená na odbornej analýze, dôkazoch, hodnotení predpokladov a porovnaní a tvorí podklad pre informované a zodpovedné rozhodovanie zúčastnených aktérov.
- IÚS FMO Nitra ako verejná stratégia je zameraná na riešenie konkrétnych významných problémov, potrieb a výziev konkrétne vymedzeného územia.
- IÚS FMO Nitra ako verejná stratégia vychádza z integrovaného prístupu, kde jeho nositeľom je partnerstvo v konkrétnom území zabezpečujúce minimálne horizontálnu i vertikálnu koordináciu prípadne iné formy integrácie.
- IÚS FMO Nitra ako verejná stratégia rešpektuje zásady projektového riadenia vrátane systému priebežného hodnotenia a monitorovania s dôrazom na výsledky a dopad realizovaných intervencií (aktivít, opatrení, investícií).

Súlád cieľov FMO Nitra, PHRSR/IUS NSK a Partnerskej dohody *

Z dôvodu viacúrovňového riadenia EŠIF a princípu integrácie je potrebné v rámci dokumentu zabezpečiť primeraný súlad cieľov FMO Nitra na regionálnej a národnej úrovni pri rešpektovaní špecifických potrieb územia. Porovnanie súladu uvádzame v obrázku 7.

Mesto Nitra so svojim mestským funkčným územím je neoddeliteľnou súčasťou územia Nitrianskeho kraja a stratégia FMO Nitra je v súlade s princípom subsidiarity súčasťou IÚS v súlade s princípom integrovaného prístupu, rešpektovania špecifik krajského mesta a posilnenia územnej súdržnosti.

Obrázok 8: Porovnanie cieľov FMO Nitra a I=US/PHRSR NSK a PD

Priority, ciele FMO Nitra (verzia ku dňu 31.12.2021)	Priority a ciele IUS/PHRSR Nitrianskeho kraja (verzia ku dňu 31.12. 2021)	Priority a ciele PD (verzia ku dňu 15. 12. 2021)
Inovatívna, udržateľná a prosperujúca SC1: Posilniť konkurenčnú výhodu FMO Nitra využitím špecifického potenciálu územia prostredníctvom inovácií, výskumu a vývoja a podnikania	1. Konkurencieschopná a znalostná ekonomika 1.1. Rozvoj spolupráce medzi aktérmi na v regionálnej ekonomike (1.1.1., 1.1.3) 1.2. Rast konkurencieschopnosti a udržateľnosti priemyselnej výroby (1.2.1) 1.4. Zvýšenie využitia endogénneho potenciálu územia pre rozvoj udržateľného cestovného ruchu (1.4.1., 1.4.2., 1.4.3)	Podpora budovania inteligentných miest Podpora MSP Podpora sieťovania podnikateľských subjektov Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich udržateľný cestovný ruch
Životné prostredie a zelená infraštruktúra SC2: Zlepšovať stav všetkých zložiek životného prostredia, adaptačnej schopnosti na klimatickú zmenu udržateľným využívaním prírodného potenciálu územia FMO Nitra	2. Kvalitné a čisté životné prostredie 2.1. Rozvoj odpadového hospodárstva na báze cirkulárnej ekonomiky (2.1.1., 2.1.2, 2.1.3, 2.1.4) 2.3. Sanácia environmentálnych záťaží (2.3.1, 2.3.3) 2.4. Ochrana proti živelným pohromám a zmierňovanie dopadov klimatickej zmeny (2.4.5, 2.4.6.,) 3. Efektívna infraštruktúra 3.3. Efektívne využívané energetické zdroje (3.3.1, 3.3.2.)	Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženie emisií skleníkových plynov Podpora budovania inteligentných miest Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám
Dostupná, prepojená a efektívna mestská funkčná oblasť Nitra SC 3:Vytvoriť sieť kvalitnej technickej infraštruktúry v území FMO Nitra a digitálnych služieb	3. Efektívna infraštruktúra 3.1. Zlepšiť dopravnú obsluhu územia a udržateľnú mobilitu (3.1.1., 3.1.2, 3.1.5) 3.2. Rozvoj IKT infraštruktúry pre digitálnu spoločnosť (3.2.1, 3.2.2, 3.2.3) 3.3. Efektívne využívané energetické zdroje (3.3.3)	Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility Podpora budovania inteligentných miest Podpora MSP Podpora digitálnej pripojiteľnosti
Udržateľné komunity a kvalita života	4. Sociálny rozvoj	Modernizácia poskytovania verejných služieb

SC4: Zabezpečiť komplexný rozvoj a atraktivitu územia v partnerstve s občanmi, komunitami a aktérmi na území FMO Nitra	4.1. Rozvoj smart sociálnych a zdravotných služieb s dôrazom na komplexnosť riešení a výsledok (4.1.1. , 4.1.3, 4.1.5)	Kvalitné inkluzívne vzdelávanie Sociálne inovácie a experimenty Aktívne začlenenie a dostupné služby
--	--	--

Zdroj: vlastné spracovanie

Integrovaná územná stratégia je implementačnou stratégiou a svojim charakterom investičnou stratégiou vychádzajúcou z existujúceho PHRSR mesta Nitra a PHRSR obcí tvoriacich FMO jadrového mesta Nitra. Prioritne sú navrhnuté investície realizované z Programu Slovensko a doplnkovo z Plánu obnovy a odolnosti SR, vyznačené sú aj iné zdroje financovania z externých zdrojov.

Vízia rozvoja do roku 2030:

Odvážne a otvorene k odolnej, udržateľnej a prosperujúcej mestskej funkčnej oblasti

Hlavný cieľ:

Prispieť k zlepšeniu kvality života obyvateľov funkčnej mestskej oblasti mesta Nitra a to:

- podporiť inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast a zamestnanosť s dopadom na hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť FMO Nitra,
- zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb na území FMO Nitra,
- umožniť zelenú a digitálnu transformáciu územia FMO Nitra,
- zvýšiť odolnosť územia FMO Nitra.

Pre realizáciu opatrení, aktivít a iných typov intervencií boli identifikované oblasti intervencií uvedené podľa priorít v nasledujúcej tabuľke :

Obrázok 9: Prehľad priorít, strategických cieľov a špecifických cieľov IÚS FMO Nitra

Priorita IÚS FMO Nitra	Strategické ciele	Špecifické ciele
 Priorita 1 Inovatívna funkčná mestská oblasť NITRA Inovatívna, udržateľná a konkurencieschopná ekonomika (Inovatívna FMO Nitra)	<i>Strategický cieľ 1.1 Podporovať rozvoj udržateľnej miestnej ekonomiky založenej na inováciách a lepšom využívaní miestnych zdrojov v rámci „veľkého“ mestského regiónu s presahom na okolitý vidiek</i> <i>Strategický cieľ 1.2 Kreovanie komplexného balíka služieb cestovného ruchu</i> <i>Strategický cieľ 1.3 Mesto kultúry a kreativity - Mesto Nitra a región</i>	1.1.1. Obnoviť a využívať verejnú infraštruktúru udržateľným spôsobom 1.1.2. Podporiť využívanie inovácií v miestnej/mestskej ekonomike 1.2.1. Dobudovať infraštruktúru CR 1.2.2. Podporiť komplexné produkty CR 1.3.1. Vytvoriť z územia významnú kultúrnu destináciu
	<i>Strategický cieľ 2.1. Transformácia ekonomiky na obehovú ekonomiku vrátane manažmentu odpadov</i>	2.1.1. Vybudovať infraštruktúru pre obehové hospodárstvo

 Priorita 2 Ekologická funkčná mestská oblasť NITRA Životné prostredie, ekosystémové služby a zelená infraštruktúra (Ekologická FMO Nitra)	<i>Strategický cieľ 2.2 Zelená infraštruktúra, a využitie potenciálu ekosystémových služieb v mestskej funkčnej oblasti udržateľným spôsobom</i> <i>Strategický cieľ 2.3 Adaptabilita na zmenu klímy na území mestskej funkčnej oblasti</i>	2.1.2. Vytvoriť funkčný model obehového hospodárstva 2.2.1. Podporiť ekosystémové služby a biodiverzitu v FMO Nitra 2.2.2. Revitalizovať zanedbané a nevyužívané verejné plochy a budovy 2.3.1. Realizovať efektívne preventívne adaptačné opatrenia 2.3.2. Skvalitniť ŽP na území FMO Nitra obnovou verejnej infraštruktúry
 Priorita 3 Prepojenejšia funkčná mestská oblasť NITRA Smart energetika, dopravná a technická infraštruktúra (Prepojenejšia FMO Nitra)	<i>Strategický cieľ 3.1 Budovanie a rozvoj mobility obyvateľstva vrátane dopravnej infraštruktúry</i> <i>Strategický cieľ 3.2 Dobudovanie systému obsluhy obyvateľstva technickou a environmentálnou infraštruktúrou</i> <i>Strategický cieľ 3.3 Podpora energetickej efektívnosti a udržateľného energetického mixu na území mestskej funkčnej oblasti NITRA</i>	3.1.1. Vytvoriť podmienky pre zavedenie IDS FMO Nitra 3.1.2. Zlepšiť kvalitu dopravnej infraštruktúry 3.1.3. Zvýšiť podiel bezpečnej nemotorovej dopravy 3.2.1. Dobudovať sieť technickej infraštruktúry 3.2.2. Dobudovať sieť environmentálnej infraštruktúry v lokalitách nad 2 000 obyvateľov /v blízkosti chránených lokalít/ 3.3.1. Zvýšiť podiel využívania OZE
 Priorita 4 Sociálnejšia a otvorenejšia funkčná mestská oblasť NITRA Rozvoj udržateľných komunít a ich kvality života (Sociálnejšie a bližšie k občanom)	<i>Strategický cieľ 4.1 Efektívne spravovanie územia - podpora kapacít samospráv</i> <i>Strategický cieľ 4.2 Dobudovanie a modernizácia systému poskytovania sociálnych, vzdelávacích, a voľnočasových služieb</i> <i>Strategický cieľ 4.3 Pilotná a modelová tvorba, zavádzanie a overovanie projektov/programov v oblasti sociálneho inovátorstva a občianskej spoločnosti</i>	4.1.1. Zvýšiť podiel e-služieb poskytovaných samosprávou 4.1.2. Zabezpečiť účasť samospráv v programoch medzinárodnej spolupráce spoločne s ostatnými SEP 4.2.1. Skvalitniť vzdelávaciu infraštruktúru 4.2.2. Integrovať služby sociálnej a zdravotnej starostlivosti 4.2.3. Podporiť programy prevencie sociálneho vylúčenia vybraných skupín obyvateľstva 4.3.1. Vytvoriť podmienky pre spoluprácu verejných a neverejných poskytovateľov služieb pre obyvateľov a MVO

Zdroj: vlastné spracovanie

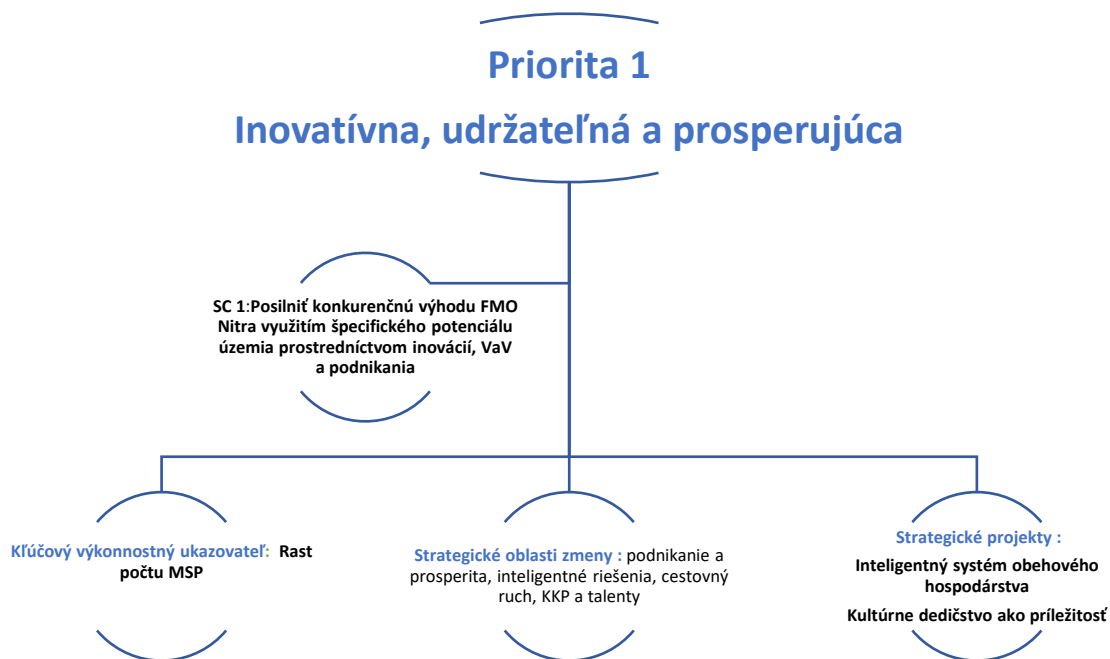
Priority IÚS mestskej funkčnej oblasti NITRA – opis jednotlivých priorít

Priorita 1 Inovatívna funkčná mestská oblasť NITRA

Inovatívna, udržateľná a konkurencieschopná ekonomika (Inovatívna FMO Nitra)

Kľúčové výzvy a problémy

- inovačný potenciál vybraných sektorov,
- transformácia odpadového na obehové hospodárstvo,
- neefektívny systém finančnej podpory vedy a výskumu,
- odliv kvalifikovanej pracovnej sily v produktívnom veku,
- existencia inovatívnych MSP,
- prítomnosť vedecko- výskumných organizácií s medzinárodnou spolupracou,
- nevyhovujúci model starostlivosti o kultúrne dedičstvo,
- nevyužitý potenciál širších väzieb územia,
- nevyužitý potenciál kultúrneho a kreatívneho priemyslu,
- vysoký podiel krátkodobých pobytov,

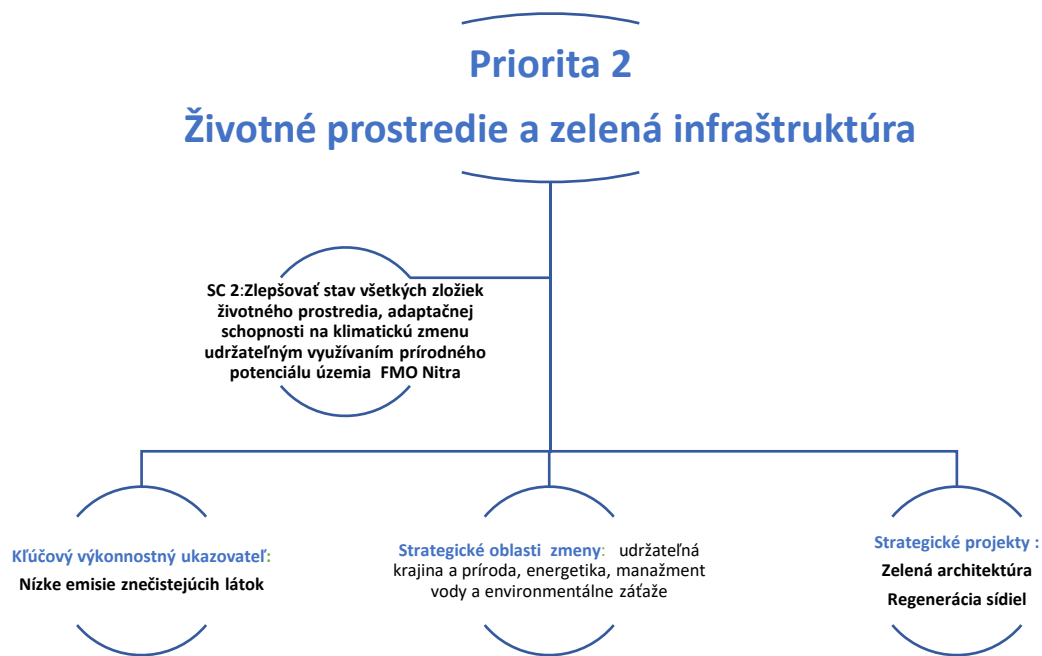

Priorita 2 Ekologická funkčná mestská oblasť NITRA

Životné prostredie, ekosystémové služby a zelená infraštruktúra (Ekologická FMO Nitra)

Kľúčové výzvy a problémy

- negatívne dôsledky klimatickej zmeny a znečistenie ovzdušia,
- nedostatočné environmentálne povedomie,
- strata biodiverzity územia,

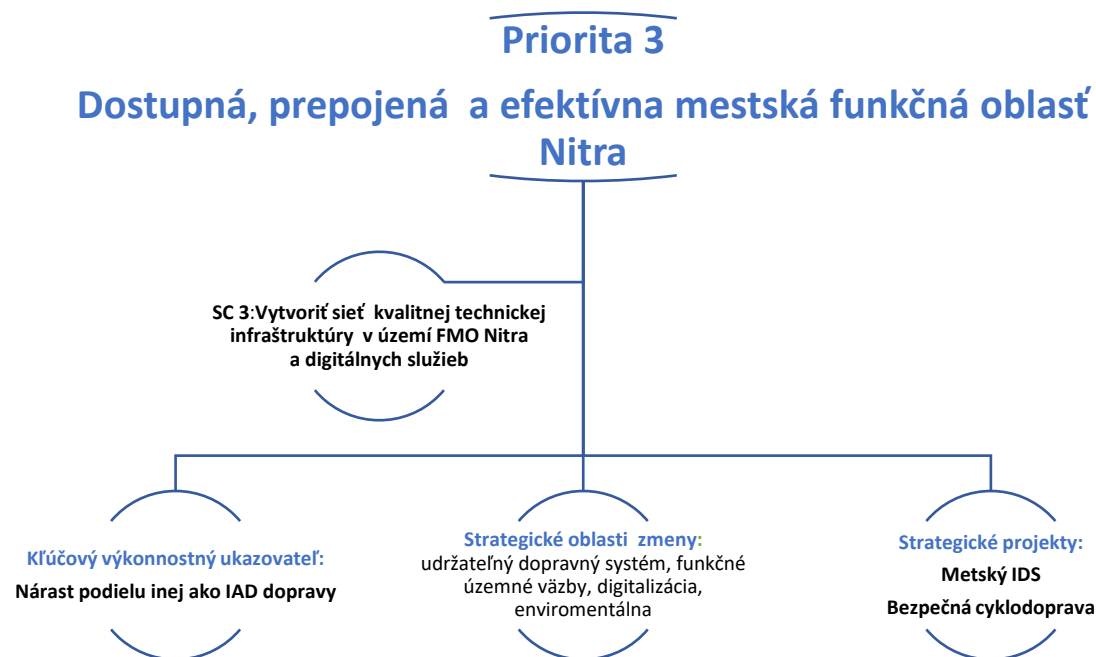

Priorita 3 Prepojenejšia funkčná mestská oblasť NITRA

Smart energetika, dopravná a technická infraštruktúra (Prepojenejšia FMO Nitra)

Kľúčové výzvy a problémy

- potreba pokrytia 5G sieťou,
- pokračujúca digitalizácia verejnej správy,
- nevyhovujúci stav verejných budov,
- chýbajúce cestné obchvaty a preťaženosť cestnej siete,
- nevhodná deľba práce medzi jednotlivými druhmi dopravy,
- znečistenie ovzdušia a jeho následky v meste a obciach,
- existencia priemyselných parkov a zón,
- nedobudovaná sieť cyklistických komunikácií a trás,
- nízka miera využívania dopravných prostriedkov s ekologickým pohonom,

Priorita 4 Sociálnejšia a otvorenejšia funkčná mestská oblasť NITRA

Rozvoj udržateľných komunít a ich kvality života (Sociálnejšie a bližšie k občanom)

Kľúčové výzvy a problémy

- rastúce nároky na komplexnú zdravotnú starostlivosť,
- nízka úroveň osvedy a prevencie,
- nepriaznivý demografický vývoj,
- rastúce nároky na komplexnú zdravotnú starostlivosť,
- ohrozené a marginalizované skupiny obyvateľstva,
- nedostatok ľudských zdrojov vo verejných službách – sociálne služby, zdravotníctvo a vzdelávanie

Strategické ciele Integrovanej územnej stratégie FMO Nitra

Priorita 1 Inovatívna funkčná mestská oblasť NITRA

Strategický cieľ 1.1

Podporovať rozvoj udržateľnej miestnej ekonomiky založenej na inováciách a lepšom využívaní miestnych zdrojov v rámci „veľkého“ mestského regiónu s presahom na okolitý vidiek

Očakávaná zmena:

Podpora regionálnych produktov a cyklickej ekonomiky a to aj prostredníctvom využívania a dobudovania existujúcej infraštruktúry (napr. prebudovania Mestskej Tržnice na centrum predaja miestnych poľnohospodárskych produktov). Prostredníctvom inkubátorov podporiť začínajúcich spracovateľov domácich poľnohospodárskych plodín a produktov, zámerom je vytvoriť sieť ktorá prepája aktivity ako pestovanie, výroba a predaj lokálnych výrobkov a produktov z celej FMO Nitra.

Zdôvodnenie:

Využitie maximálneho poľnohospodárskeho a kultúrneho potenciálu regiónu.

Opatrenia a typy aktivít:

- prostredníctvom inkubátorov a iných foriem zdieľanej infraštruktúry podporiť začínajúcich spracovateľov domácich poľnohospodárskych plodín a produktov a nadviazať na realizované projekty a existujúcu infraštruktúru,
- vybudovať a podporiť obehovú a zelenú smart mestskú a miestnu ekonomiku,
- vytvoriť distribučné miesta regionálnych produktov,

Územná dimenzia:

celé vymedzené územie

Ukazovatele:

- Miera ekonomickej aktivity obyvateľstva
- Miera zamestnanosti
- Používatelia nových a vylepšených verejných digitálnych služieb, produktov a procesov

Väzba na strategické dokumenty:

- Stratégia rozvoja kultúry a kreatívneho priemyslu – NK31
- Stratégia rozvoja cestovného ruchu v meste Nitra
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Mesta Nitry na roky 2015-2023
- Akčný plán k PHSR – 2020-2021
- Regionálna inovačná stratégia 2021-2027
- SMART koncepcia regionálneho rozvoja NSK do roku 2027

Väzba na plánované intervencie na regionálnej a národnej úrovni (indikatívny zoznam):

- Stratégia inteligentnej špecializácie SR – strategické projekty
- Regionálne inovačné centrum pre udržateľné a inteligentné poľnohospodárstvo
- Podpora vzniku inovácií prostredníctvom medzisektorovej spolupráce, výskumu a vývoja (územie NSK)

Strategický cieľ 1.2 Kreovanie komplexného balíka služieb cestovného ruchu

Očakávaná zmena:

Poskytovanie služieb cestovného ruchu v tomto území si vyžaduje okrem dobudovania infraštruktúry a podpory podnikania aj postupné vytváranie špecificky zameraných produktov a komplexných produktov cestovného ruchu s využitím nových technológií, inovácií a potenciálu územia.

Zdôvodnenie:

Pandémia COVID-19 odhalila jednostrannú a zotrvačnú orientáciu ponuky. Preto je potrebné transformovať ponuku reflektujúcu trendy súčasnej doby s moderným destinačným marketingom. Vízia mesta a celej FMO Nitra, je vytvárať podmienky pre udržateľný a kvalitný cestovný ruch na celom dotknutom území. Keďže je Mesto Nitra vstupnou bránou do celého regiónu, cieľom je znovu posilniť postavenie lokality na mape európskeho kultúrneho dedičstva a to aj prostredníctvom certifikovanej Európskej kultúrnej cesty sv. Cyrila a Metoda. Na území FMO Nitra je niekoľko významných lokalít, ktorých potenciál nie je dostatočne využívaný.

Dôležitým nástrojom na dosiahnutie novej kvality cestovného ruchu je spolupráca a budovanie partnerstiev/sietí medzi rôznymi záujmovými skupinami v celej FMO Nitra.

Opatrenia a typy aktivít:

- vytvorenie regionálneho/mestského a miestnych balíčkov turistických produktov a tematických ponúk,
- dobudovanie infraštruktúry pre Európsku kultúrnu cestu sv. Cyrila a Metoda (Nitra – hrad + Martinský vrch + Zoborský kláštor + Dražovský kostol sv. Michala archanjela)

- dobudovanie turistickej infraštruktúry pre zvýšenie atraktívnosti poznávacích, zážitkových a oddychových ciest (európska kultúrna cesta sv. Cyrila a Metoda, pútnická cesta sv. Jakuba, vínne cesty s miestnou gastronómiou, greenway na rieke Nitra...),
- obnova historických a kultúrnych objektov a ich pretvorenie na zastávky na európskej kultúrnej ceste sv. Cyrila a Metoda a na pútnickej ceste sv. Jakuba,
- rozvoj a obnova priestorov bývalého Mestského domu (zámerom je vytvorenie jedinečného kultúrneho a turistického centra, v ktorom sa zohľadnia ideové zámery zainteresovaných aktérov - architekti, „MK 2026“ - projekty kultúrnej infraštruktúry, NOCR, neziskové organizácie ap.),
- podpora konceptu Živá rieka ako rekultivácia a využitie rieky Nitry ako prvku, ktorý spája viaceré destinácie (člnkovanie, pontóny pre aktivity, kemp pri rieke, umenie na rieke,...),
- zapojenie nových zaujímavých lokalít v rámci budovania infraštruktúry cestového ruchu, jednou z nich je využitie nefunkčnej železničnej trate Dražovce - Žirany a nevyužitých železničných staníc v týchto miestach na prevádzkovanie drezín, kulturpointu a zázemia pre rôzne aktivity a pod.,
- rekonštrukcia a výstavba ihrísk, viacúčelových športových areálov a športových a telovýchovných objektov,
- rekonštrukcia a výstavba športovej infraštruktúry a rekreačných cyklotrás,
- rekonštrukcia a tvorba športovo-oddychových zón,
- revitalizácia regionálnej športovej infraštruktúry a rekreačných cyklotrás
- prepojenie regionálnych aktív cestovného ruchu na existujúce alebo pripravované cykloturistické trasy; sprístupnenie aktív cykloturistickými a inými trasami, ktoré umožňujú udržateľné športovo-rekreačné využívanie územia a rozvoj tematických kultúrnych trás regionálneho a nadregionálneho významu vrátane ich značenia a výstavby doplnkovej infraštruktúry na trasách v turisticky významných lokalitách
- inovácie, zlepšenie kvality a dostupnosti informácií pre návštevníkov v kultúrnom a prírodnom cestovnom ruchu a jeho propagácia, vzdelávanie v oblasti kultúry a kreativity; obnova národných kultúrnych pamiatok, pamiatkových objektov, existujúcich kultúrnych inštitúcií a zariadení, pamäťových a fondových inštitúcií, expozícií a zbierok, knižničného fondu a depozitárov ostatnej kultúrnej infraštruktúry, vrátane sakrálnych objektov;
- zvýšenie interaktivity a digitalizácia expozícií kultúrnych a prírodných aktív cestovného ruchu;
- rozvoj kultúry mestských a vidieckych oblastí cez moderné typy múzeí;
- rekonštrukcia, budovanie a rozvoj lokalít pre stretávanie a rozvoj lokálnych komunít a národnostných menšín;
- obnova a budovanie infraštruktúry v okolí národných kultúrnych pamiatok, pamäťových a fondových inštitúcií a ostatnej kultúrnej infraštruktúry, zázemia pre udržateľný rozvoj prírodných lokalít, kúpeľníctva s cieľom vytvoriť podmienky na trávenie voľného času;
- modernizácia technickej infraštruktúry kultúrnych zariadení v zriaďovanej a nezriaďovanej kultúre); podporu aktivít vychádzajúcich z iniciatívy CuRI, ktoré sú zamerané na rozvoj udržateľného cestovného ruchu

Územná dimenzia:

celé vymedzené územie FMO Nitra, vybrané najvýznamnejšie lokality

Ukazovatele:

- Počet nových produktov cestovného ruchu
- Počet ubytovaných v rámci FMO Nitra
- Vytvorená alebo nová infraštruktúra pre voľný čas

Väzba na strategické dokumenty:

- Stratégia rozvoja kultúry a kreatívneho priemyslu – NK31
- Stratégia rozvoja cestovného ruchu v meste Nitra

Väzba na plánované intervencie na regionálnej a národnej úrovni (indikatívny zoznam):

- Európska kultúrna cesta sv. Cyrila a Metoda v Nitrianskom kraji
- Vybudovanie informačného systému s elektronickou aplikáciou k Európskej kultúrnej ceste sv. Cyrila a Metoda na území Nitrianskeho samosprávneho kraja (územie NSK)
- Veľkomoravská lokalita Močenok – Gorazdov (SPR Nitra)
- Revitalizácia historických parkov a rekonštrukcia národných kultúrnych pamiatok

Strategický cieľ 1.3 Mesto kultúry a kreativity - Mesto Nitra a región

Očakávaná zmena:

Kultúrne dedičstvo, dlhoročná tradícia v oblasti výstavníctva, investície mesta Nitra do výstavby a prevádzky kreatívneho centra a existujúce univerzitné a vedecko-výskumné aktivity by mali smerovať k vytvoreniu novému ekosystému pre kultúrny a kreatívny priemysel na území FMO Nitra.

Zdôvodnenie:

Jadrové mesto Nitra a

Opatrenia a typy aktivít:

- podpora aktivít kreatívneho centra,
- digitalizácia zbierkových predmetov, kultúrnych artefaktov a objektov (Otvorený depozitár) a jeho využitie v oblasti CR a vzdelávania,
- vytvorenie nových spoločných expozícií Ponitrianskeho múzea napr. Etuda o starej Nitre ...a pod.),
- rozšírenie aktivít záujmového vzdelávania v ZŠ a aktivít MŠ v oblasti kultúrneho a kreatívneho priemyslu (dramaturgia, scénografia, Interaktívna hviezdáreň a pod.) v spolupráci s Krajským osvetovým centrom, Divadlom A. Bagara a inými subjektmi,
- podpora a prispôsobenie využívania verejných priestorov na kultúrne a kreatívne využitie,
- dobudovanie areálu Martinský vrch,

Územná dimenzia:

celé vymedzené územie, prepojenie na územie NSK a vybrané spolupracujúce lokality

Ukazovatele:

- Počet obnovených budov využívaných KKP
- Počet návštevníkov kultúrnych podujatí

- Počet realizovaných nových aktivít v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu

Väzba na strategické dokumenty:

- Európska kultúrna cesta sv. Cyrila a Metoda v Nitrianskom kraji
- Integrovaná územná stratégia Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2021 -2027

Väzba na plánované intervencie na regionálnej a národnej úrovni (indikatívny zoznam):

- Investície NSK do Krajského osvetového centra
- Obstaranie a vybudovanie nového sídla Ponitrianskeho múzea
- Zlepšenie dostupnosti vybraných lokalít investíciami do ciest II. a III. triedy (Martinský vrch)
- Vybudovanie informačného systému s elektronickou aplikáciou k Európskej kultúrnej ceste sv. Cyrila a Metoda na území Nitrianskeho samosprávneho kraja (územie NSK)

Priorita 2 Ekologická funkčná mestská oblasť NITRA

Komplexná podpora ekonomického rozvoja a prosperity územia FMO mesta Nitra umožní ďalšie investície do kvality života obyvateľov, zelenej a digitálnej transformácie územia udržateľného mestského rozvoja. Nové ekonomické aktivity na území sa prejavujú k zvýšeniu domácich a zahraničných investícií, využitie miestnych zdrojov a rast ekonomickej aktivity obyvateľstva, udržanie a vytváranie nových pracovných príležitostí, zvýšenie ekonomickej aktivity mladých ľudí, udržateľnosť verejných služieb. Príležitosťou pre rozvoj a stabilitu ekonomiky je: aktivácia a rozvoj výskumných a inovačných kapacít vo vybraných oblastiach, úzke prepojenie s existujúcim vzdelávacím systémom, zlepšenie kvality a obsahu vzdelávania, zlepšenie kompetencií pedagógov a užšia spolupráca s podnikateľským sektorom a zvládnutie digitálnej transformácie .

Strategický cieľ 2.1. Transformácia ekonomiky na obehovú ekonomiku vrátane manažmentu odpadov

Očakávaná zmena:

Nové technológie a podpora zelených inovácií predstavuje nové možnosti využitia použitých materiálov vrátane odpadu v mestskej ekonomike vrátane podpory vedecko-výskumných aktivít a malého a stredného podnikania. Energetika a požiadavky na udržateľnosť budú zohľadňované pri hľadaní riešení rozvoja územia aj vo vzťahu ku klimatickej neutralite a budú nadväzovať na ďalšie opatrenia vedúce k lepšiemu a zdravšiemu životnému prostrediu.

Zdôvodnenie:

Udržateľný rozvoj územia FMO Nitra a jeho zelenú transformáciu nie je možné realizovať bez podpory ekonomického rozvoja a prosperity mesta a obcí, komunit a obyvateľov, úzkej spolupráce verejného a súkromného sektora. Funkčná mestská oblasť Nitra, ktorá sa opätovne profiluje ako priemyselné územie si môže udržať svoju konkurenčnú výhodu a ekonomickú výkonnosť len podporou inovačne založenej a zelenej ekonomiky využívajúcou svoj potenciál a zodpovedným prístupom k životnému prostrediu.

Opatrenia a typy aktivít:

- vytváranie a podpora dodávateľsko-odberateľských vzťahov v rámci FMO a SPR Nitra,

- podpora klastrov a sieťovania, revitalizácia nevyužívaných objektov na nový účel pre podnikateľov,
- vznik „co-workingových“ priestorov, zdieľanej infraštruktúry
- vytvorenie mikropôžičkového centra,
- vzdelávacie podujatia, podnikateľský inkubátor, internacionalizácia MSP,
- propagácia, podpora účasti na podujatiach,
- realizácia špecializovaných podujatí, podpora pri zvyšovaní kvalifikácie a zručností pre zelenú transformáciu,
- podpora začínajúcich podnikateľov - podpora start-upov a spinoffov,
- podpora spoločných cezhraničných projektov, podpora podnikateľských aktivít v oblasti obehového hospodárstva,
- podpora riešení v súlade s nízkouhlíkovými stratégiami na všetkých úrovniach.

Územná dimenzia:

celé vymedzené územie, prioritne väčšie obce FMO Nitra , prepojenie na územie SPR okresu Nitra

Ukazovatele:

Miera ekonomickej aktivity obyvateľstvo

Väzba na strategické dokumenty:

- Stratégia pre inteligentnú špecializáciu SR (návrh v pripomienkovaní)
- Národná stratégia pre otvorenú vedu 2021 – 2028 (Akčný plán pre otvorenú vedu 2021-2028)
- Stratégia pre jednotný digitálny trh v Európe
- Digitálna agenda pre Európu
- Stratégia digitálnej transformácie Slovenska 2030
- Stratégia hospodárskej koncepcie Slovenska 2030
- Podpora inovatívnych riešení v slovenských mestách
- Vízia a stratégia rozvoja Slovenska
- Agenda 2030

Väzba na plánované intervencie na regionálnej a národnej úrovni (indikatívny zoznam):

- Podpora spolupráce vo vede a výskume medzi všetkými aktérmi
- Využitie otvorených dát na regionálnej úrovni
- Spoločný regionálny systém zberu, triedenia a zhodnocovania odpadu (SPR Nitra, SPR Levice, SPR Šaľa, SPR Topoľčany)

Strategický cieľ 2.2 Zelená infraštruktúra, a využitie potenciálu ekosystémových služieb v mestskej funkčnej oblasti udržateľným spôsobom

Očakávaná zmena:

Obnova a budovanie zelenej infraštruktúry bude nevyhnutnou podmienkou pre rozhodovanie o rozvoji územia.

Zdôvodnenie:

Udržateľný rozvoj územia FMO Nitra a jeho zelenú transformáciu nie je možné realizovať bez obnovy a dobudovania zelenej infraštruktúry a využitia potenciálu ekosystémových služieb. FMO Nitra si musí udržať svoju konkurenčnú výhodu a ekonomickú výkonnosť udržateľným spôsobom a podporovať aktérov územia využívajúcich svoj potenciál a zodpovedným prístupom k životnému prostrediu.

Opatrenia a typy aktivít:

Intervencie na úrovni krajského mesta Nitra a jeho funkčnej mestskej oblasti sa sústredia predovšetkým na dobudovanie potrebnej infraštruktúry nevyhnutnej pre mesto Nitra ako administratívne centrum Nitrianskeho kraja a riešenie špecificky miestnych problémov a identifikovaných potrieb v rámci priorít stratégie FMO Nitra.

- podpora obalových technológií znižujúcich produkciu obalov (a následne odpadov z obalov)
- podpora obalových technológií využívajúcich obaly s recyklovanou zložkou, recyklovateľné, biodegradovateľné alebo opätovne použiteľné obaly
- predchádzanie vzniku odpadov vo vybraných sektoroch hospodárstva
- opätovné použitie výrobkov, napríklad opravy výrobkov a ich upcycling, budovanie centier opätovného používania výrobkov, vytváranie platforiem na opätovné použitie výrobkov, zavádzanie a správa lokálnych zálohových systémov a systémov opätovného plnenia
- budovanie zberných dvorov, zefektívňovanie systémov triedeného zberu odpadov, ako aj rozširovanie systémov triedeného zberu o ďalšie zložky, napr. kuchynské odpady, drobný stavebný odpad, jedlé oleje a tuky, nebezpečné odpady z domácností,
- zavádzanie množstvového zberu (PAYT) ako nástroja na zníženie množstva produkovaného zmesového komunálneho odpadu.

Územná dimenzia:

celé vymedzené územie, prepojenie na územie SPR okresu Nitra

Ukazovatele:

Podporené projekty

Investície do nových technológií a zariadení

Väzba na strategické dokumenty:

- Stratégia pre inteligentnú špecializáciu SR (návrh v pripomienkovaní)
- Národná stratégia pre otvorenú vedu 2021 – 2028 (Akčný plán pre otvorenú vedu 2021-2028)
- Podpora inovatívnych riešení v slovenských mestách
- Vízia a stratégia rozvoja Slovenska
- Agenda 2030

Väzba na plánované intervencie na regionálnej a národnej úrovni (indikatívny zoznam):

- Spoločná centrálna kompostáreň
- Centrum opätovného využitia – RE-USE Centrum
- Sieť zberných dvorov
- Realizácia vodozádržných adaptačných opatrení v sídlach a opatrení na ochranu pred povodňami (SPR Nitra, SPR Zlaté Moravce, SPR Komárno)
- Podpora aktivít budovania prvkov zelenej a modrej infraštruktúry v obciach a mestách (územie NSK)
- Program odpadového hospodárstva v NSK na roky 2021 - 2025

Strategický cieľ 2.3 Adaptabilita na zmenu klímy na území mestskej funkčnej oblasti

Očakávaná zmena:

Odolná mestská funkčná oblasť Nitra bude prostredím s vybudovanou modrou a zelenou infraštruktúrou pre zdravie obyvateľov, šetrné a efektívne hospodárenie s prírodnými zdrojmi, podporujúca ekologické riešenia.

Zdôvodnenie:

Odolnosť územia FMO Nitra je dôležitá nielen z environmentálneho ale aj ekonomického a sociálneho hľadiska. Zelená infraštruktúra a zeleň v sídlach je neoddeliteľnou súčasťou kvalitného životného prostredia. V rámci verejných priestorov v sídelných štruktúrach majú najväčší podiel plochy verejnej zelene a to buď v obytných súboroch (sídliškách – medzibloky a vnútrobloky) a voľné priestranstvá (parky, námestia a pod.). Na zlepšenie kvality životného prostredia je však potrebné venovať sa aj mokradiam, brehom vodných tokov, vodozádržných opatrení a iným vhodným vodným prvkom. Súčasne je potrebné podporovať aj ochranu biodiverzity a ekosystémové služby vo vzťahu k verejným priestorom najmä v sídlach či eliminácia negatívnych vplyvov zmeny klímy.

Opatrenia a typy aktivít:

- zelené mestské zásahy,
- odstraňovanie tepelných ostrovov,
- podpora vodozádržných opatrení v intraviláne, manažment hospodárenia s vodou,
- vytváranie infraštruktúry pre zelenú mobilitu
- podpora biodiverzity v sídlach, zakladanie zelenej infraštruktúry,
- budovanie zelených areálov pre voľnočasové aktivity – detské ihriská, športoviská, priestory pre kultúrne a rekreačné aktivity,
- obnova historických parkov a záhrad,
- mokrade ako súčasť mestského prostredia,
- komunitné iniciatívy, environmentálna výchova a vzdelávanie, tematické kampane
- opatrenia na zlepšenie stavu biotopov a druhov mimo vodných tokov, na poľnohospodárskej a lesnej pôde, pri cestných a železničných koridoroch, ako aj v oblasti sídiel
- podpora realizácie prvkov zelenej a modrej infraštruktúry na miestnej úrovni
- spracovanie dokumentov pre vybudovanie systému krajinného plánovania a udržania krajinných štruktúr a obnovy ekosystémov a hodnotenia ich služieb,

- preventívne opatrenia a tiež realizácia eradikačných a potláčajúcich opatrení, vrátane ich mapovania a monitoringu,
- zlepšenie ochrany biodiverzity druhov, ktoré sú ohrozené medzinárodných obchodom (CITES) vrátane posilnenia informačného systému ,
- opatrenia zamerané na zachovanie a obnovu biodiverzitu a ekosystémov (prioritne v blízkosti chránených území).

Územná dimenzia:

celé vymedzené územie, prepojenie na územie SPR okresu Nitra, prioritne sídla FMO Nitra

Ukazovatele:

Počet nových prvkov zelenej a modrej infraštruktúry

Revitalizované zanedbané a nevyužívané územie

Populácia ktorá má prístup k novej alebo modernizovanej zelenej infraštruktúre

Väzba na strategické dokumenty:

- Agenda 2030

Väzba na plánované intervencie na regionálnej a národnej úrovni (indikatívny zoznam):

- Vodozádržné opatrenia realizované v SPR Nitra (mimo územia FMO)
- Realizácia vodozádržných adaptačných opatrení v sídlach a opatrení na ochranu pred povodňami (SPR Nitra, SPR Zlaté Moravce, SPR Komárno)
- Podpora aktivít budovania prvkov zelenej a modrej infraštruktúry v obciach a mestách (územie NSK)

Priorita 3 Prepojenejšia funkčná mestská oblasť NITRA

Strategický cieľ 3.1 Budovanie a rozvoj mobility obyvateľstva vrátane dopravnej infraštruktúry

Očakávaná zmena:

Zvýšenie podielu ciest udržateľných druhov dopravy. Riešenie bezpečnej, ekologickej inteligentnej dopravy na území FMO Nitra v prepojení na širšie územie so zameraním sa na zníženie emisií a zvyšovanie verejnej a nemotorovej dopravy. Vybudovanie sietí inteligentných prestupných bodov v rámci FMO Nitra a podpora rozvoja nízkouhlíkovej dopravy.

Zdôvodnenie:

Narastajúci odliv cestujúcich z verejnej dopravy k individuálnej a každoročne narastajúce hodnoty CO² v ovzduší. Navrhované investičné aktivity a neinvestičné opatrenia sa budú realizovať v súlade s Plánom udržateľnej mobility mesta Nitra.

Opatrenia a typy aktivít:

- zvýšenie kvality existujúcich služieb a inovácii vo verejnej doprave, zavádzanie nových služieb

- vytvorenie siete prestupných bodov (Park & Ride) a dopravných hubov,
- postupné budovanie cyklotrás v rámci celej FMO s cieľom prepájania územia
- vytvorenie podmienok pre inteligentné riadenie dopravy vrátane zvýšenia bezpečnosti
- opatrenia zvyšovania bezpečnosti všetkých účastníkov dopravy,
- prvky upokojuvania dopravy v CMZ (zavádzanie nízkoemisných zón)
- predĺženie pešej zóny v meste Nitra,
- vybudovanie a obnova vybraných miestnych komunikácií,

Územná dimenzia:

celé územie FMO Nitra, inteligentná doprava prioritne v meste Nitra

Ukazovatele:

Dĺžka nových/rekonštruovaných miestnych ciest
 Počet nových prvkov dopravnej infraštruktúry
 Dĺžka nových/rekonštruovaných cyklistických komunikácií
 Počet zavedených inteligentných prvkov dopravy
 Časové úspory vďaka lepšej dopravnej infraštruktúre

Väzba na strategické dokumenty:

- PUM – Plán udržateľnej mobility Mesta Nitra (2020)
- Regionálny plán udržateľnej mobility NSK
- Stratégia rozvoja cyklotrás NSK na roky 2021 - 2027

Väzba na plánované intervencie na regionálnej a národnej úrovni (indikatívny zoznam):

- Plán obnovy a rekonštrukcie dopravnej infraštruktúry NSK
- Ponitrianska cyklomagistrála – I. etapa – 2. časť – úsek Čechynce – Horný Vinodol (SPR Nitra); Cyklistická infraštruktúra v meste Vráble (SPR Nitra);
- podpora ďalších projektov cyklistickej dopravy (SPR Nitra, SPR Nové Zámky)
- Výstavba a modernizácia infraštruktúry VOD (prestupné terminály, zastávky a záchytné parkoviská, zavádzanie opatrení preferencie VOD) (územie NSK)
- Podpora bezpečnej a udržateľnej dopravnej infraštruktúry - zvýšenie bezpečnosti a parametrov mostov na cestách II. a III. triedy v územiach SPR podľa záverov diagnostiky (SPR Nitra, SPR Komárno, SPR Levice, SPR Nové Zámky, SPR Šaľa, SPR Topoľčany, SPR Zlaté Moravce)
- Modernizácia vybraných úsekov ciest II. a III. triedy v územiach SPR v súlade s PUM (SPR Nitra, SPR Komárno, SPR Levice, SPR Nové Zámky, SPR Šaľa, SPR Topoľčany, SPR Zlaté Moravce)
 - Budovanie obchvatov miest a obcí, prestavba križovatiek, pridružená výstavba cyklistickej komunikácie (prechody pre chodcov, prejazdy pre cyklistov) (SPR Nitra, SPR Komárno, SPR Levice, SPR Nové Zámky, SPR Šaľa, SPR Topoľčany, SPR Zlaté Moravce)
 - Zabezpečenie monitorovacích zariadení mostných objektov (SPR Nitra, SPR Komárno, SPR Levice, SPR Nové Zámky, SPR Šaľa, SPR Topoľčany, SPR Zlaté Moravce)
 - Rekonštrukcia a modernizácia miestnych komunikácií ako doplnková projektová aktivita ku kľúčovým aktivitám strategického významu (SPR Nitra, SPR Komárno, SPR Levice, SPR Nové Zámky, SPR Šaľa, SPR Topoľčany, SPR Zlaté Moravce)

Strategický cieľ 3.2 Dobudovanie systému obsluhy obyvateľstva technickou a environmentálnou infraštruktúrou

Očakávaná zmena:

Spomalenie prejavov zmena klímy v sídlach ako výsledok cielených mitigačných a adaptačných opatrení. Dobudovanie nevyhnutnej technickej a environmentálnej infraštruktúry bude viesť k zlepšeniu kvality života obyvateľov a k ďalšiemu rozvoju územia FMO Nitra.

Zdôvodnenie:

Dobudovanie vodovodnej a kanalizačnej siete v chýbajúcich lokalitách FMO nie je vzhľadom na výšku alokácie možné dosiahnuť a z tohto dôvodu sa podpora sústredí najmä na adaptačné a mitigačné opatrenia na zmenu klímy. Podpora vybraných investícií bude zabezpečená bonifikáciou investičných akcií zaradených do Zásobníka a schválených KR FMO Nitra.

Opatrenia a typy aktivít:

- Vytváranie prírodných vodných nádrží, inundačných území, remízok, podmienok pre meandrovanie, renaturácia upravených úsekov vybraných tokov a bezpečné vybrežovanie tokov, terasovanie svahov - na spomalenie odtoku zrážkových vôd (ZV).
- Ako technické opatrenia sú podporované suchý polder, vsakovacie systémy, zariadenia na zachytávanie ZV pre domácnosti a i. Opatrenia prírodného charakteru, ako sú prírode blízke riešenia a adaptácia založená na ekosystémoch, budú v prípadoch, ak je ich realizácia možná),
- Budovanie a obnova vybraných prvkov modrej a zelenej infraštruktúry v sídlach ako sú parky, zelené oázy, komunitné záhrady, malé školské areály a podobne.

Územná dimenzia: celé vymedzené územie

Ukazovatele:

Zelená infraštruktúra vybudovaná alebo vylepšená na adaptáciu na zmenu klímy
Populácia, ktorá využíva ochranné opatrenia proti prírodným katastrofám súvisiacim so zmenou klímy (iným ako povodne alebo prírodné požiare)
Počet zrealizovaných vodozádržných opatrení na adaptáciu na zmenu klímy

Väzba na strategické dokumenty:

Väzba na plánované intervencie na regionálnej a národnej úrovni (indikatívny zoznam):

Strategický cieľ 3.3 Podpora energetickej efektívnosti a udržateľného energetického mixu na území mestskej funkčnej oblasti NITRA

Očakávaná zmena:

Efektívne rozhodovanie o podpore obnovy verejných budov s uplatňovaním princípu prioritne energetickej efektívnosti a dosiahnuť zníženie konečnej spotreby vo verejných budovách vrátane inštalácie OZE, tam kde je to možné súčasne s prvkami na ochranu biodiverzity, modrej a zelenej

infraštruktúry alebo iných vhodných opatrení adaptácie na zmenu klímy a aplikovanie iniciatívy „Nový európsky Bauhaus“.

Zdôvodnenie:

Neefektívne využívanie energetických zdrojov najmä vo verejných budovách má negatívny vplyv nielen na vybrané ukazovatele stavu životného prostredia FMO Nitra ale aj priamo a nepriamo na rozpočty samospráv.

Opatrenia a typy aktivít:

Podpora zlepšovania energetickej efektívnosti, hospodárnosti a obnovy verejných budov

Územná dimenzia: celé vymedzené územie

Ukazovatele:

Verejné budovy so zlepšenou energetickou hospodárnosťou

Ročná primárna spotreba energie (verejné budovy)

Dodatočná výrobná kapacita v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov

Väzba na strategické dokumenty:

Environmentálna štúdia územných dopadov klimatických zmien NSK

Väzba na plánované intervencie na regionálnej a národnej úrovni (indikatívny zoznam):

- Modernizácia vybraných úsekov ciest II. a III. triedy v územiach SPR v súlade s PUM (SPR Nitra, SPR Komárno, SPR Levice, SPR Nové Zámky, SPR Šaľa, SPR Topoľčany, SPR Zlaté Moravce)

Priorita 4 Sociálnejšia a otvorenejšia funkčná mestská NITRA

Strategický cieľ 4.1 Efektívne spravovanie územia - podpora kapacít samospráv

Očakávaná zmena:

Vybudovanie dostatočnej spoločnej odbornej a projektovej kapacity a lepšia spolupráca s verejnosťou umožní FMO Nitra maximalizovať úžitok z ľudského kapitálu územia,

Zdôvodnenie:

Nedostatočné strategické plánovanie a rozvoj územia je daný aj nedostatkom odborných a projektových kapacít v území FMO Nitra a to predovšetkým na úrovni obcí.

Opatrenia a typy aktivít:

- Digitálny ÚPD mesta Nitra/obcí
- analyticko-strategické činnosti, tvorba, implementácia, hodnotenie a monitorovanie plánovacích dokumentov vrátane IÚS
- CŽV pracovníkov na všetkých úrovniach verejnej správy potrebnými zručnosťami, rozvoj kompetencií v oblasti projektového manažmentu a ich adekvátne ohodnotenie;
- tvorba a implementácia politik na základe dát a hodnotenia dopadov miestnych a regionálnych politik, resp. hodnotenia kvality poskytovania a dostupnosti verejných služieb,

implementácia prístupov k tvorbe politík na základe princípov otvoreného vládnutia na miestnej a regionálnej úrovni

- vytváranie podmienok pre rozvoj funkčných, udržateľných komunít, ktoré sa aktívne podieľajú na rozvoji regiónov
- podpory aktívneho občianstva, mládežníckych organizácií a komunitných aktivít;
- rozvoja spolupráce, podpory participácie, sektorových, medzisektorových a medzinárodných partnerstiev pri tvorbe, implementácii a hodnotení verejných politík, pri strategickom plánovaní a pri príprave a realizácii projektov na regionálnej a miestnej úrovni

Územná dimenzia: celé vymedzené územie

Ukazovatele:

- Používatelia nových a vylepšených verejných digitálnych služieb, produktov a procesov
- Integrované projekty
- Partnerstvá

Väzba na strategické dokumenty:

SMART koncepcia regionálneho rozvoja NSK do roku 2027

Väzba na plánované intervencie na regionálnej a národnej úrovni (indikatívny zoznam):

- Budovanie strategicko-analytických kapacít a podpora implementácie IÚS v strategicko-plánovacích regiónoch NSK (SPR Nitra, SPR Komárno, SPR Levice, SPR Nové Zámky, SPR Šaľa, SPR Topoľčany, SPR Zlaté Moravce)
- Podpora rozvoja občianskej spoločnosti v NSK – podpora kapacít MVO v NSK formou komunitných grantových programov a rozvoja ich spolupráce s miestnou a regionálnou samosprávou (územie NSK)

Strategický cieľ 4.2 Dobudovanie a modernizácia systému obsluhy obyvateľstva sociálnou, vzdelávacou, a voľnočasovou infraštruktúrou

Očakávaná zmena:

Kvalitná ma moderná sociálna, vzdelávacia a voľnočasová infraštruktúra dostupná všetkým cieľovým skupinám.

Zdôvodnenie:

Pokles obyvateľstva najmä v skupine obyvateľov v produktívnom veku je často výsledkom nedostatočne vybudovanej sociálnej, vzdelávacej a voľnočasovej infraštruktúry.

Opatrenia a typy aktivít:

- podpora desegregácie výchovy a vzdelávania
- debarierizácia škôl a školských zariadení
- materiálne vybavenie a technické zabezpečenie škôl a školských zariadení
- budovanie/ modernizácia učební vrátane vonkajších
- výstavba a rekonštrukcia školských športovísk
- dobudovanie komunitných centier a zlepšenie ich vybavenosti

- zabezpečenie dostupnej a prístupnej infraštruktúry pre potreby sociálnych služieb krízovej intervencie, vrátane ich vybavenosti
- budovanie/zriaďovanie domov komplexnej pomoci pre deti zažívajúce násilie
- zabezpečenie infraštruktúry dostupného bývania
- budovanie, rekonštrukcia a debarierizácia zariadení SPODaSK
- budovanie zariadení SPODaSK na komunitnej úrovni
- rozvoj IKT nástrojov na výkon opatrení SPODaSK
- dobudovanie/materiálno–technické zabezpečenie a rekonštrukcia zariadení dlhodobej (sociálnej a zdravotnej) a následnej starostlivosti komunitného typu
- zabezpečovanie komunitných sociálnych služieb s použitím telekomunikačných technológií
- zriaďovanie a/alebo podpora samostatných ambulancií v neatraktívnych regiónoch
- doplnenie siete centier integrovanej zdravotnej starostlivosti s cieľom transformácie poskytovania zdravotnej starostlivosti na komunitnej úrovni a poskytovania dostupnej zdravotnej starostlivosti
- podpora modernizácie materiálno-technického zabezpečenia najmä ambulancií vybraných špecializácií, vrátane materiálno-technického zabezpečenia mobilných služieb dlhodobej zdravotnej starostlivosti
- budovanie/zriaďovanie komunitnej psychiatrickej starostlivosti poskytujúcich dlhodobú starostlivosť
- vytváranie podmienok pre rozvoj funkčných, udržateľných komunít, ktoré sa aktívne podieľajú na rozvoji regiónov
- podpory aktívneho občianstva, mládežníckych organizácií a komunitných aktivít;
- rozvoja spolupráce, podpory participácie, sektorových, medzisektorových a medzinárodných partnerstiev pri tvorbe, implementácii a hodnotení verejných politík, pri strategickom plánovaní a pri príprave a realizácii projektov na regionálnej a miestnej úrovni

Územná dimenzia:

celé vymedzené územie, prepojenie na územie NSK

Ukazovatele:

Kapacita tried v nových alebo modernizovaných vzdelávacích zariadeniach

Používatelia nových alebo modernizovaných vzdelávacích zariadení

Nové alebo modernizované zariadenia sociálnych služieb pre znevýhodnené skupiny

Používatelia nových alebo modernizovaných zariadení zdravotnej starostlivosti za rok

Väzba na strategické dokumenty:

Väzba na plánované intervencie na regionálnej a národnej úrovni (indikatívny zoznam):

- Výstavba zariadení sociálnych a zdravotných služieb, denných stacionárov, zariadení pre seniorov v obciach a mestách – projektové aktivity miestnej samosprávy (SPR Nitra, SPR Nové Zámky, SPR Levice, SPR Zlaté Moravce, SPR Šaľa, SPR Komárno)
- Podpora projektov zameraných na poskytovanie nových a existujúcich sociálnych služieb, ktoré z dôvodu nedostatku finančnej alokácie neboli podporené zo zdrojov IROP 2014 – 2020 – územie SPR Topoľčany, Zlaté Moravce, Levice, Nitra
- Terénne opatrovateľské a ošetrovateľské služby (SPR Nitra, SPR Šaľa)
- Rozšírenie kapacít ošetrovateľskej a hospicovej starostlivosti, mobilné hospice (SPR Nitra)

- Podpora sociálneho hospodárstva, podpora budovania obecných sociálnych podnikov a podnikov sociálnych služieb (SPR Nitra, SPR Topoľčany, SPR Levice, SPR Zlaté Moravce, SPR Šaľa, SPR Nové Zámky, SPR Komárno)
- Zabezpečenie odborných kapacít v oblasti zdravotných a sociálnych služieb – „Zdravotník 21. storočia“ – výstavba Strednej zdravotníckej školy v Nitre ako moderné centrum pre zabezpečenie odborných kapacít v oblasti zdravotných a sociálnych služieb,
- Podpora komplexnej športovej prípravy talentovaných žiakov Nitrianskeho kraja na Športovej škole v Nitre (SPR Nitra)
- Budovanie rekreačných cyklotrás pre športovo-turistické využitie územia s doplnkovou infraštruktúrou a systémom zdieľaných bicyklov/elektrobicyklov (SPR Nitra, SPR Levice, SPR Nové Zámky, SPR Šaľa)
- Infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas (SPR Nitra, SPR Levice, SPR Nové Zámky, SPR Šaľa, SPR Topoľčany, SPR Komárno)

Strategický cieľ 4.3 Pilotná a modelová tvorba, zavádzanie a overovanie projektov/programov v oblasti sociálneho inovátorstva a občianskej spoločnosti

Očakávaná zmena:

Pilotné overovanie nových modelov, podpora občianskych iniciatív a sociálneho inovátorstva vo všetkých oblastiach rozvoja územia FMO Nitra.

Zdôvodnenie:

Nové výzvy územia si vyžadujú nové modely a inovácie a nové možnosti zapojenia občianskej spoločnosti.

Opatrenia a typy aktivít:

Územná dimenzia: celé vymedzené územie s dôrazom na mesto Nitra

Ukazovatele:

Podporené občianske iniciatívy
Nové a inovatívne riešenia

Väzba na strategické dokumenty:

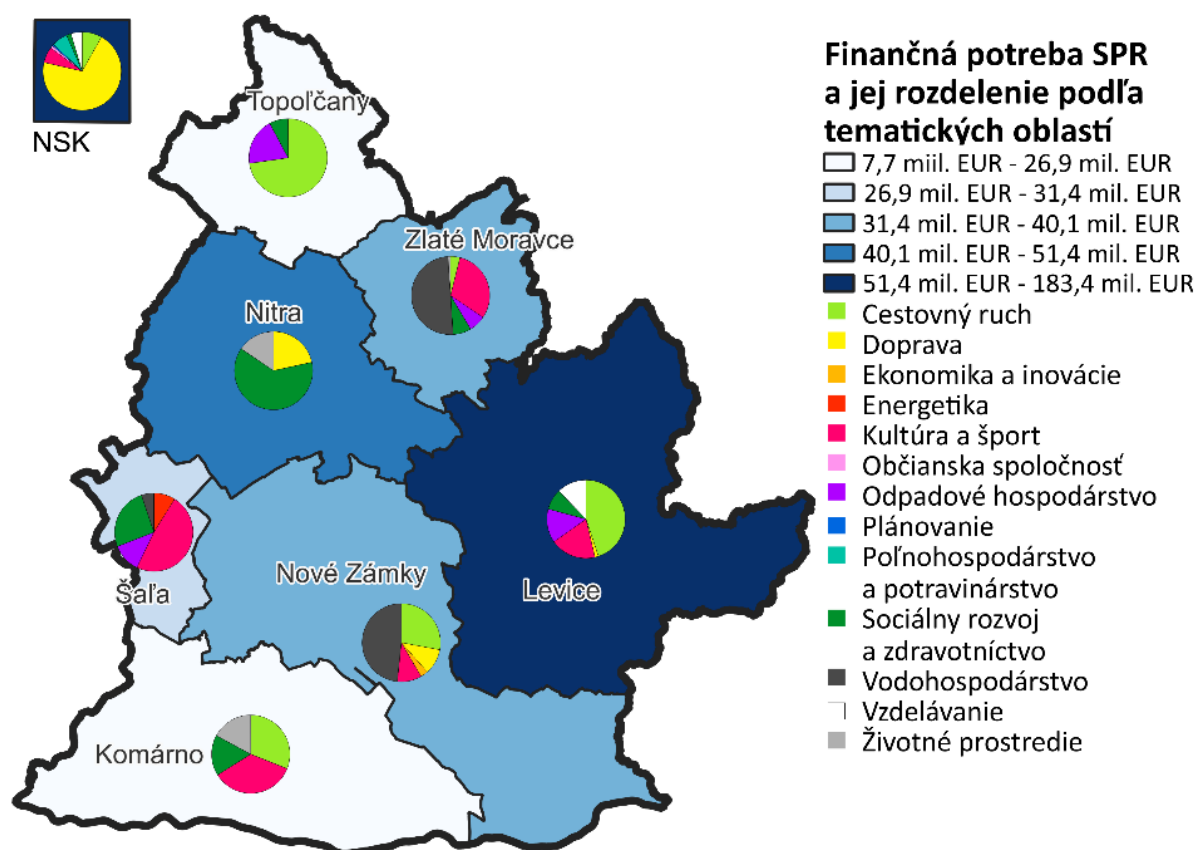
Väzba na plánované intervencie na regionálnej a národnej úrovni (indikatívny zoznam):

- Podpora sociálneho hospodárstva, podpora budovania obecných sociálnych podnikov a podnikov sociálnych služieb (SPR Nitra, SPR Topoľčany, SPR Levice, SPR Zlaté Moravce, SPR Šaľa, SPR Nové Zámky, SPR Komárno)

Integrácia investičných a neinvestičných akcií FMO Nitra na regionálnej a subregionálnej úrovni

Integrácia investičných a neinvestičných akcií FMO Nitra na regionálnej a subregionálnej úrovni vychádza z dostupných návrhov strategických dokumentov a databáz navrhovaných projektov NSK a SPR Nitra počas verejných konzultácií so zástupcami samospráv a ostatných sociálnych a ekonomických partnerov. Návrh spoločných investičných aktivít podľa priorít je v uvedený v nasledujúcej tabuľke – Obrázok č. 8 a 9:

Obrázok 10: Priestorové a tematické zameranie navrhovaných IÚI (investičná potreba)

Zdroj: IÚS NSK, údaje k 30.6. 2022

Obrázok 11: Návrh spoločných investičných akcií s NSK a SPR Nitra

Priority a strategické oblasti rozvoja NSK	Priority SPR Nitra na území FMO Nitra	Návrh spoločných investícií a integrovaných riešení na území FMO Nitra	Poznámky
Dostupnosť a prepojenosť regiónu Investície do vybraných mostov, ciest II. a III. triedy	Dostupnosť a prepojenosť regiónu Cyklistická trasa Malý Lapáš – Nitra	Prepojenejšia mestská funkčná oblasť Nitra Cyklistická trasa Malý Lapáš – Nitra	Z dôvodu, že nevieme čo to bude cyklotrasa alebo cyklopravná komunikácia vrátane riešenia zásahu do nadradenej cestnej komunikácie – II. fáza IÚS - pomenovať projekt ako

		Vybrané cesty II. a III. triedy a mosty ako súčasť IDS	infraštruktúra pre nemotorovú dopravu
Ekologický a zelený región Investície do verejnej kanalizácie, verejných vodovodov a odpadového hospodárstva Centrum obehovej ekonomiky /kompostáren, zhodnocovanie textilu/	Ekologický a zelený región Podpora vodozádržných opatrení v obciach: Cabaj-Čápor, Svätoplukovo, Veľké Zálužie, Štitáre, Nitrianske Hrnčiarovce, Výčapy – Opatovce RE-USE centrum	Ekologická mestská funkčná oblasť Nitra Podpora vodozádržných opatrení v obciach: Cabaj-Čápor, Svätoplukovo, Veľké Zálužie, Štitáre, Nitrianske Hrnčiarovce, Výčapy – Opatovce Centrum obehovej ekonomiky RE-USE centrum	Uplatnenie komplexného prístupu k manažmentu vody v krajine založeného na dôkazoch.
Súdržné a funkčné komunity Vybudovanie novej strednej zdravotníckej školy v Nitre	Súdržné a funkčné komunity Sieť integrovanej sociálnej dopravy Podnik sociálnych služieb Cedroň Kvalitné sociálne služby na vidieku – vybudovanie sociálnych zariadení v obciach: Veľký Cetín, Golianovo, Malý Lapáš, Mojmírovce, Ivanka pri Dunaji, Jelšovce	Sociálnejšia a otvorenejšia mestská funkčná oblasť Centrum služieb pre seniorov – Centrum aktívneho starnutia	Štúdiá súvisiacej/doplňkovej infraštruktúry k SZŠ Nitra na území mesta Nitra Súlad s vypracovanými komunitnými plánmi sociálnych služieb

Zdroj: vlastné spracovanie, k 30.11. 2022

Finančná časť IÚS FMO Nitra /pracovná verzia/

Finančný model Integrovanej územnej stratégie FMO Nitra

Finančný model Integrovanej územnej stratégie FMO Nitra vychádza z usmernení EÚ pre využívanie nástroja udržateľného mestského rozvoja (UMR), ktorý vytvára možnosť vlastnej finančnej alokácie a autonómneho rozhodovania o využití finančných prostriedkov v súlade so schválenou stratégiou a uplatnením princípu partnerstva.

Podľa dostupných zverejnených informácií, odporúčaní a metodík, ak by sme chceli vyjadriť vizuálne čo je integrovaný investičný balíček zameraný územne alebo tematicky (riešenie komplexného problému na tému alebo územie), tak môžeme využiť obrázok č. , ktorý vychádza zo zásobníka akcií FMO Nitra.

Predbežne je potrebné rozdeliť alokáciu v celkovej výške **54 101 322,29 EUR vrátane 15% spolufinancovania** (Európsky fond regionálneho rozvoja), ktorá je rozdelená do **28 špecifických cieľov Programu Slovensko vo všetkých piatich politických cieľoch**.

Obrázok 12 : Integrovaný investičný balíček

Zdroj: vlastné spracovanie

Bezpečné akcie IÚS sú investície, o ktorých si v rámci svojej alokácie rozhoduje Kooperačná rada FMO autonómne a prípravu investície len konzultuje v zmysle riadiacej dokumentácie s príslušným RO/SO. Investície musia byť v súlade so zoznamom špecifických cieľov a opatrení P SK určených pre IÚS a sú zaradené do integrovanej výzvy špecificky určenej pre konkrétne územie.

Kvázidopytové akcie IÚS sú investície, o ktorých si v rámci svojej alokácie rozhoduje Kooperačná rada FMO autonómne, ich prípravu investície môže konzultovať v zmysle riadiacej dokumentácie s príslušným RO/SO ale o investíciu „súťaží“ v kvázidopytovom systéme na vopred určenú alokáciu prostredníctvom výzvy príslušného RO/SO pre všetky územia využívajúcich nástroj udržateľného mestského územia. Investície musia byť v súlade so zoznamom špecifických cieľov a opatrení P SK určených pre IÚS.

Dopytové akcie IÚS sú investície, na ktoré nemá FMO svoju alokáciu a o ktorých rozhoduje Kooperačná rada FMO autonómne, ich prípravu investície môže konzultovať v zmysle riadiacej dokumentácie s príslušným RO/SO ale o investíciu „súťaží“ v „klasickom“ dopytovom systéme na základe zverejnenej výzvy so všetkými žiadateľmi.

Integrovaný investičný balíček podľa definície EÚ vo vzťahu k fondom EÚ ako k verejným externým zdrojom predstavuje súbor projektov financovaných z viacerých zdrojov EÚ, čo znamená, že je to súbor projektov/akcií financovaný minimálne zo zdrojov EŠIF a Plánu obnovy a odolnosti. Môžu ho tvoriť tzv. integrované územné investície, integrované projekty /akcie a samostatné projekty/akcie.

V prípade IÚS FMO Nitra sú do integrovaného investičného balíčka zahrnuté aj iné externé zdroje a vlastné zdroje

Implementácia **integrovaneho investičneho balíčka** (návrhy sú v samostatnej prílohe) si vyžaduje:

- koordinovaný postup (partnerstvo),

- koordinovaný rozpočet (optimálny finančný model) a
- koordinátora (môže byť AK alebo TS alebo poverený partner/žiadateľ)

Sústava ukazovateľov

Táto časť bude detailnejšie spravovaná v aktualizovanej verzii dokumentu po odsúhlasení tabuľky s alokáciami pre FMO Nitra zo strany MIRRI.

- definovanie ukazovateľov k prioritám, strategickým a špecifickým cieľom
- stanovenie východiskových a cieľových hodnôt ukazovateľov, zdrojov údajov a metodiky zberu údajov (v prílohe)
(Odporúčanie metodiky MIRRI: zohľadniť ukazovatele na národnej a regionálnej úrovni, t.j. aktuálne verzie IÚS NSK a PD - uviesť dátum verzie)

Ukazovatele - vid' tabuľka ukazovateľov v prílohe (bude spracovaná po upresnení alokácie FMO Nitra).

Obrazok 13: Tabuľka nepovinných merateľných ukazovateľov IÚS FMO Nitra

Kód ukazovateľa		Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Zdroj dát
NNR01		Výška zazmluvnených finančných prostriedkov z vlastnej alokácie	% podiel z celkovej alokácie	ITMS 2014+, nový IS, vlastná evidencia AK FMO NR
NNR02		Výška získaných NFP dopytovo orientovaných projektov	Celková výška alokácie v EUR	ITMS 2014+, nový IS, vlastná evidencia, AK FMO NR
NNR03		Podané žiadosti o NFP	Počet podaných žiadostí o NFP	ITMS 2014+, nový IS, vlastná evidencia AK FMO NR
NNR04		Ukončené investičné akcie	Počet ukončených investičných akcií	ITMS 2014+, nový IS, vlastná evidencia, AK FMO NR
NNR05		Účasť SEP na realizácii IÚS	Počet podaných žiadostí o NFP za SEP	ITMS 2014+, nový IS, vlastná evidencia, AK FMO NR
NNR06		Spoločné projekty na regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni	Počet podaných žiadostí o NFP na vyššej úrovni	ITMS 2014+, nový IS, vlastná evidencia AK FMO NR

Zdroj: vlastné spracovanie

Riziká implementácie IÚS FMO nitra a ich prevencia

V priebehu implementácie IÚS FMO sa môžu vyskytnúť problémy, ktoré môžu ovplyvniť dosiahnutie priorit a definovaných cieľov a efektívnosť implementácie. Medzi tieto riziká môžu patriť okolnosti vis major ako napr. nepredvídateľná pandémia Covid-19 v roku 2020, alebo vojna na Ukrajine v roku 2022.

Niektoré riziká však predvídateľné sú a je potrebné ich identifikovať a nastaviť postupy na zníženie pravdepodobnosti ich výskytu, prípadne na minimalizáciu ich dopadov. Riziká je potrebné pravidelne identifikovať v spolupráci s partnermi a nastaviť/aktualizovať plán ich riadenia. Pre riadenie rizík je vhodné v prípade závažnosti a početnosti rizík vytvoriť plán riadenia rizík vrátane opatrení na ich elimináciu príp. zníženie ich dopadov

Kľúčovými rizikami súvisiacimi s tvorbou a implementáciou IUS FMO Nitra sú:

a/ tvorba nového dokumentu a príprava integrovaných investičných balíčkov vrátane jednotlivých projektov a aktualizácia dokumentu

- nedostatočné povedomie odbornej a laickej verejnosti o cieľoch kohéznej politiky, o princípoch integrovaného prístupu, deficity strategického prístupu - preferovanie momentálnych potrieb oproti dlhodobému dopadu...
- nezáujem relevantných aktérov o participáciu na príprave dokumentu,
- nízka účasť verejnosti,
- právne a legislatívne prekážky - zmena legislatívy, náročný proces schvaľovania súvisiacich dokumentov,
- časový nesúlad a harmonogram realizácie, nedostatočný čas na kvalitné participačné procesy prípravy dokumentu, limitovanie metód interakcií s aktérmi (COVID-19), schvaľovanie a participácia verejnosti,
- nedostatočná podpora resp. dostupnosť odborných kapacít,
- nedosiahnutie dohody o prioritách IUS FMO Nitra,

b/ implementácia IUS FMO Nitra

- výpadok daňových príjmov samosprávy,
- nedostatočná pripravenosť investičných akcií (projektová a predprojektová príprava),
- nezabezpečenie časového a vecného súladu realizácie jednotlivých projektov,
- komplikovaný proces verejného obstarávania a chybovosť dokumentácie VO,
- nevládnutá vecná, časová a priestorová previazanosť odvetvových stratégií a koncepcií
- nedostatočná finančná kapacita na spolufinancovanie projektov,
- zlyhanie v získavaní externých finančných zdrojov (iné finančné nástroje EÚ a iné zdroje)
- neefektívna koordinácia relevantných aktérov a partnerov,
- nedostatočná kvalita manažmentu projektov – profesionálni projektoví manažéri,
- nedostatočná flexibilita a možnosť rozhodovania o finančnej podpore “tematických, podporných” projektov v rámci disponibilnej alokácie,
- nedostatočná spolupráca so SEP,
- nedostatočná komunikácia s verejnosťou,

K ďalším rizikám patria:

- nedostatočná podpora miestneho, mestského a regionálneho rozvoja z národnej úrovne,
- nezáujem žiadateľov/partnerov o financovanie z EÚ,
- nedostatočná komplementarita vo využívaní rôznych finančných nástrojov a možnosti viaczdrojového financovania,
- nedostatočné monitorovanie a hodnotenie výstupov/výsledkov a dopadu realizovaných investičných akcií.

Základné pojmy:

Priorita, prioritná oblasť rozvoja – hlavná oblasť spájajúca tematicky prepojené investičné a neinvestičné aktivity napĺňajúce spoločný „strategický cieľ“, je to oblasť, kde je potrebné smerovať investície a opatrenia, ktoré povedú k eliminácii identifikovaných nedostatkov/problémov, pomôžu zlepšiť situáciu a prinesú rozvoj danej oblasti.

Strategická oblasť zmeny – oblasť, ktorá vyjadruje konkrétnejšie očakávané zmeny, ktorá je vyjadrená „špecifickými cieľmi“, stanovené pre prioritu (Tabuľka strategických/tematických oblastí).

Integrovaný investičný balíček (IIB) – agregácia tematicky prepojených intervencií, ktoré napĺňajú spoločný „strategický cieľ“, integrovaný investičný balíček predstavuje konkrétny súbor aktivít a projektov na zlepšenie východiskovej situácie minimálne časovo a vecne integrovaných.

Integrovaný projekt – agregácia tematicky prepojených projektov a aktivít, ktoré napĺňajú spoločný „špecifický cieľ“ ako investícií v tzv. mäkkej a v tvrdej infraštruktúre rovnakého zamerania, ktoré by sa mali realizovať pre naplnenie „špecifického cieľa“ daného investičného balíčka, integrovaný projektový balíček predstavuje súbor konkrétnějších rozvojových aktivít.

Komplementárne projekty – zoznam indikatívnych projektov, ktoré by sa mali realizovať v rámci daného integrovaného investičného balíčka v prípade, že budú k dispozícii dostatočné finančné zdroje alebo žiadateľom je súkromný sektor z vlastných zdrojov a ich „realizácia“ nemá priamy vplyv na dosiahnutie strategického cieľa.

Identifikovaná investičná potreba – predstavuje sumu finančných prostriedkov identifikovaných prostredníctvom oprávnených požiadaviek zo strany jednotlivých sociálno-ekonomických aktérov za prioritnú/strategickú oblasť plánovaných do roku 2030.

Územie FMO NITRA (územie UMR) – je vymedzené územie v súlade s metodickými pokynmi MIRRI a textom Partnerskej dohody ako súčasť regiónu Nitrianskeho kraja, ktoré tvorí jadrové mesto NITRA a 26 obcí okresu Nitra (Branč, Cabaj – Čápor, Čakajovce, Čechynce, Dolné Obdokovce, Golianovo, Ivanka pri Nitre, Jarok, Jelšovce, Koliňany, Lehota, Lužianky, Malý Cetín, Malý Lapáš, Mojmírovce, Nitrianske Hrnčiarovce, Podhorany, Pohranice, Poľný Kesov, Svätoplukovo, Štitáre, Veľké Zálužie, Veľký Cetín, Veľký Lapáš, Výčapy-Opatovce, Zbehy)

Finančné požiadavky boli identifikované na základe zásobníka vyplnených projektových zámerov za územnú samosprávu a jednotlivé organizácie (najmä mestá a obce), navrhovaných investícií (kalkulácii) v iných sektorových strategických a koncepčných dokumentoch (napr. komunitné plány sociálnych služieb, PUM a pod.), zoznamov projektov pre IROP (školská infraštruktúra, sociálne zariadenia) a zoznamov projektov pre REACT EU, ktoré spĺňajú minimálne kritéria efektívnosti.

Pre naplnenie vízie rozvoja FMO Nitra bola stanovená štruktúra cieľov zahŕňajúca hlavný (globálny) cieľ rozvoja územia a ďalšie strategické (na úrovni priorít a investičných balíčkov) a špecifické ciele (na úrovni integrovaných projektov a projektov).

Zoznam skratiek

Skratka	Význam
NSK	Nitriansky samosprávny kraj
EÚ	Európska únia
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EFRR	Európsky fond regionálneho rozvoja
IIB	Integrovaný investičný balík
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
IÚI	Integrovaná územná investícia
IÚS	Integrovaná územná stratégia
KR	Kooperačná rada
MIRRI	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie
MRK	Marginalizovaná rómska komunita
NFP	Nenávratný finančný príspevok
OP	Operačný program
PHRSR	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
POO	Plán obnovy a odolnosti SR
PSK	Program Slovensko
RIÚS	Regionálna integrovaná územná stratégia
RO	Riadiaci orgán
RP	Rada partnerstva
SO	Sprostredkovateľský orgán
SPR	Strategicko-plánovací región
SR	Slovenská republika
TPS	Tematická pracovná skupina
ŽoNFP	Žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného príspevku

Použité zdroje pri príprave IÚS FMO Nitra

1. NITRIANSKY SAMOSPRÁVNÝ KRAJ. 2019. *Regionálna integrovaná územná stratégia Banskobystrického kraja*. [online]. [cit. 2022-06-28] Dostupné na internete:
2. MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY. 2022. Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja. [online]. [cit. 2022-08-20] Dostupné na internete: <https://www.mirri.gov.sk/sekcie/regionalny-rozvoj-2/metodicke-a-koncepcne-materialy/index.html>.
3. MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY. 2022. Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja. Príloha 4 – Jednotný metodický rámec pre prípravu integrovaných územných stratégií a integrovaných územných investícií v Slovenskej republike v programovom období 2021 – 2027. [online]. [cit. 2022-08-20] Dostupné na internete: <https://www.mirri.gov.sk/sekcie/regionalny-rozvoj-2/metodicke-a-koncepcne-materialy/index.html>.
4. MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY. 2022. *Program Slovensko 2021 – 2027*. [online]. [cit. 2022-06-28] Dostupné na internete: <https://www.eurofondy.gov.sk/programove-obdobie-2021-27/dokumenty/index.html>.
5. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady Európskej únie 2021/1060 z 24. júna 2021, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl, migráciu a integráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku.
6. Zákon č. 121/2022 Z. z. o príspevkoch z fondov Európskej únie a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
7. Zákon č. 368/2021 Z. z. o mechanizme na podporu obnovy a odolnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
8. Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja.